

Z KNIH
PROF. HEJMANA.

SPISY ANTONÍNA SOVY
XII.

KRVÁCEJÍCÍ BRATRSTVÍ
ROZJÍMÁNÍ RANNÍ I NAVEČERNÍ

A. SOVA:

KRVÁCEJÍCÍ BRATRSTVÍ ROZJÍMÁNÍ RANNÍ I NAVEČERNÍ

BÁSNĚ

PRAHA
KNIHKUPECTVÍ - NAKLADATELSTVÍ
HEJDA & TUČEK

Národní tiskárna a nakladatelství, společnost s r. o. v Praze.

JARNÍ ZPĚV PŘED OSVOBOZENÍM.

Jak burácí vítr a na střechách statků skřípe
rez korouhviček, rozvrácen plechový kohoutek:
to vítr se otočil, plíce šíří a v nozdry štípe,
nebude pomalu srdce, jehož by neprotek'.

Z daleka hučí, měch kovář vzdul, v kov mocně
buší,
svobodných národů jarem pozavál,
pozdravy sebevědomých zahřměl dalekých světů
a tolik teplého lidství zavál k nám prvních květů,
odvahou zámořských měst, bohatstvím farem
zrál,
leč nejvíce dal co kdy mohl, chudému žebráku:
udivil zázračnou, Bohem zvolenou ruskou duší,
ne odevzdáním v osud kdes od lávry baňatých
věží,
však hlasem z hlubin, jež svědomí lidského
dobro střeží
jen jednou se rodícího zázraku.

Ó jak se vše vzbouzí pod šerem
oblohy české tím přerodných větrů úderem.
Ty, měšťane, pospěš a starousedlou
svou hlavu zdvihni, krám provětrej
ty, kupče, ty, tvář svou bděním zbledlou
řemeslníku, si ováti dej,
sedláku, oráči, oř jeho řečí,
ty, dělníku, dej si jím vysoušet pot:
vždy národ-li sjednocený, je větší
a větší i práce je květ a plod.

Měj sílu: ztracenou svobodu již
kdys dávno, ať vzkříšenou uvidíš.
V té chvíli se probudí tvoje vsi
a naběhnou města života krví.
Přes pole, přes louky, přes lesy
vystřelí zázraku jásot prvý.
Šik praporů v slunečnu počne vlát
a nad každou střechou vzrývavě bouřit,
kraj vystoupí ze svátků mírných zlat,
mha obětním plamenem bude se kouřit
a křiky a hudby ze vsí a měst
svobody hymnou vyhrávat . . .
Dech svobodných národů přivíval
pozdravy z dalekých světů.
Čím člověka duch kdy rozkvétal,
tu na každém sládnul retu.

Leč bude-li, kdo si tvé smrti žádá:
nechť uzří tě vzpřímeného stát.

Řeč sebevědomou, zrak svítit blesky,
a myšlenkou jiskřit a hrát,
odvahu, krásná jež bude a mladá,
tvou pevnou vůli, ne rabská záda,
nechť vidí, jak vzpřímen je člověk český,
jak záměry tisíci umí zrát . . .

Teď, větru-li propaseš bouřlivé vání,
nebude s tebou smilování.
Teď nevydřeš-li se z tlap
kol tebe svíraných v mučící kleště,
zůstaneš do věků rab
a k posměchu budeš si ještě.
Vždy zákrskem budeš, ne stromem pyšným,
vždy o plod svůj obírán někým hříšným,
co moh' jsi státi, strom osamělý,
kvést sobě, plod skýtat, svým poutníkům stín,
nastavit v bouři bleskům se celý,
vždy hrdý, však pro sebe stát a smělý
se vichrům dát, nikdy však bolestín,
jenž v milosti něčí růst musí a zvadat,
své nechat si prožírat kořeny,
rvát květy si dát, plod povykrádat,
zákrsek ve stínu zmořený.

Teď, nechápal-lis, že činů je den,
pak — svobody jsi nehoden.

ZPĚV OSVOBOZENI.

Mně otročit bylo dědictvím. Dědy své a otce
já zřel jsem v poutech se ploužit. Až jednou
v úžasném roce
křivd smířených, železná vůle mrtvých nás volá
k žití,
v nás, ve vůli živých se vtělí: stát na svém,
svým ve všem si býti.
A z otroctví ke svobodě a svobodou k života cíli,
to daleká, radostná cesta, kdo šli jí a pochopili.

Já v srdci zradu a pomstu jsem včera měl,
v potu tváři
já ještě byl galejníkem, já vesloval otrokáři,
byl sluhou jsem, který k hostinám jeho nosil
mísy,
á žebrák byl, na křižovatkách o život žebral
jsem, lysý,
já u jeho strojů dělník, já na polích skrčený
chlap
jsem cítil, jak srdce mi ryje, kde se tkne jeho
dráp.

A ještě jsem včera v lokajské livreji jeho dům
hlídal,
své nepřátely vpouštěl, potajmým pohledem
zvídal
a tresty a mocí přinucen sloužit, každou lží,
jež s výsadou dávnou se jako šelma připlouží,
já způsobil včera nadlidských tajných sil
družnou prací,
že svobodný jsem tu dneska, že získal jsem,
on pak ztrácí.

Já hypnotisován kejkly jeho staletými,
pohledy krotitele a ranami jeho zlými
jsem včera byl tvorem zkrotlým, jenž svojí
nevěří síle
zapřažen v žernov jeho, vždy dokola k předu píle
tu za práci v cizí prospěch, jež ke zkáze vlastní
jen slouží,
tož za ten kus mrzkého chleba se ubíjivě plouží.

Pán s otrokem oddalovali se, cizejšími si byli,
já ponořen v odvety sen, jenž dodával mi síly,
on v stupidnost samolibou a neschopen, chápat
mou zemi,
v mou vžíti se bytost, boj otců a ubité právo
co je mi, —
až okamžik nadešel: galeje potopil jsem řadou
a z míst, kde jsem otročil, mám si vůlí vládnout
teď mladou.

Kde v netvora rukou jsem citil, že mám být
poslušným sketou,
z horečky, jež ukolébala pokorou třístaletou,
již kázal příkazem božím i zákonem světským,
kde svět mne vídal s tím mírným, modrým
pohledem dětským,
a nechápal nikdy, co v nitru mi pod popelem
hoří, —
teď stavět si mám a být tvůrcem si, který vírou
tvoří.

Tož věřím. Z otců železné vůle prameny tvůrčí
že vyvěrají, z dob, země, a ty náš život určí
a pevni mezi národy, věrni k věrným svou
láskou
a k úskočným spravedlivi, kdož připlíží se
s maskou,
my v štěstí tak silni budem, jak byli jsme
v muce,
zas dovedem stavět, bořením krvavé ještě ruce.

SPRAVEDLNOST.

I.

Jak by nejlépe žil,
přemýšlel Člověk.
V revírech vžitého Mamonu,
mezi Kristem a ďáblem
obklopen vyssávanými robotníky
nevděkem odměněnými,
reptajícími,
měřil rozdíly životů.

Teď nadešel čas
rozdouti revoluční požár
na troskách statků vyvrácených,
rozbitých, vykrvácených říší,
dřív, než dozní hlas krve
a zaschne v zemi.

O jiných světských řádech
přemýšlel Člověk,
v tom, co právě přešel na křižovatku
z věku do věku
nově se rodícího.

Tu uslyšel jasně
zcela na blízku,
nechápaje, z hloubky či s výše,
sladký tvůrčí hovor
neviditelných mu pramenů.
Naslouchal jim a poznal,
že z nesmírné hloubky
a prostorů časových ozvaly se.

Tento — jistě prvorozený byl pramen,
jenž žvatlal již od příchodu prarodičů.
Tento — vyvřel zpod kamenů dějinné slávy.
A onen — povědomý, jde ze země dnešních
lidí.
Všecky osamělé zprvu,
obejmuly se v jednom toku,
srostly a sloučily
minulost s přítomností.

Harmonicky splývaly
v pokojný vývoj všeho,
chór vzdalující se
a hned zas se blížící:

o dozrávání všeho, co se zrodí,
o radosti, podílu na bohatství země,
o skutcích lásky, o vykoupení bídných,
o obětovaných životech za život příští,
o hrdinných činech,
z rukou vraždících tyranů
jež vyrvaly lidstvo.

Takový byl všeho skrytý smysl:
svobodnou až pochopíš vůli,
přijdu všem stejně pak měřit.
Odměním všecky jistotou života.
Víru dám všem:
neporažen nezvítězíš,
sám nad sebou budeš-li vítězem.

Naslouchal, ale nerozuměl hlasům,
odkud a pro koho zněly,
koho zavazovaly,
čí byly dědictvím, čí nadějí?

II.

Ale kde najdu Spravedlnost,
zaúpěl Člověk
slyše hovor skrytých pramenů,
ale nevida jich nikde.
Vyšed z bídy a utrpení,
co toto poslouchal,

šel, by chystal se
k pomstě tolika nespravedlnostem.

Marně jsem krev neproléval,
abych odměnil ty,
kdož vysílali na svět
běsy války.

Nedosycen mstou, stanul pak
nad stíny zvražděných a zvěšených,
rozhlížel se, aby dárcem stal se tragickým.
Bylo třeba
z dědictví Satanova
obratem učinit eldorádo blažených,
podělit se rovnými díly
o všechno, všechno,
o majetek několika kdys vyvolených,
o domy, pole a lesy,
dvory, továrny a doly,
o lásku v uděšení čekajících
mladých žen.

Lidské té rovnosti Spravedlnost
viděl, žel, krásně a živě:
tak jako obrovskou Dekoraci
v prostřed živého mraveniště.
Pro ní hotov byl vraždit i bratra,
postaví-li se mu.

Věděl již, věděl,
že nerozdělí, neroztřídí, nerozsadí,
nenamíří-li děl svých
proti škůdcům revoluce v noční chvíli,
nerozduje-li požár, neupozorní
na ty, kdož se radovávali při rozsvícených
lustrech,
na ty, kdož z úřadů řídili běh světa,
na ty, kdož v továrnách, dolech a věznicích
věznili mu bratry,
na ty, kdož morálkou požívačů
jmění a krásy
s pokorou podplatného křesťanství
sytí dosud pokolení.

Odešel tedy rozdílet trestající Rovnost
ztroskotav pelechy bohatství
a jeho raffinované útulky.
Rovnost,
pro ni hotov byl stokrát vraždit,
kdo se po sté mu postavil.
Po Kristově zákonu
bohatým třeba dát žebrat
u vlastních domů,
žebráky posadit za jich stoly.
Šel, by strašně vylidnil města,
aby vyhubil lišejníky lidstva
promyšlenými záměry
spravedlivého po lidsku rozumu.

Často hroze se,
že neschopné nenaučil zas pracovat,
že bez práce navykli si žíti
kdysi pracující,
uplácel hlad
platidly Hrůzy a Lenosti
a v tomto okamžiku rozkladu
k jednomu hřbitovu Rovnosti
vymřelé a vyvražděné svážel
hladem a morem vyhynulé
a denně pohřbíval je do šachet.

III.

Náhle trojzvuký pramen
jakoby o skálu udeřil,
zazvučel poznáním.
A tu porozuměl s úžasem
dobro hledající Člověk,
že není to hlas mimo něho,
nýbrž v něm, samém, v krvi že zpívá,
z objevitelských, z mučednických,
z hrdinných že hrdel
lidí, jež mu předcházeli zpívá,
to že hlas je nejvyšší,
jenž se kdy ozval:
Jáť jsem tvá Spravedlnost.

Nehledej mne mimo sebe,
jsem v tobě a s tebou,
ve tvých lidských činech.
Svědomím, ku kterému dospíváš,
omyly tolikerými,
porážkami, zkouškami ohně, prolitím
tolika krve, těžce dobytá
jsem lidská tvá Spravedlnost.
Nikdy jsem nebyla mimo tebe,
nebyla jsem krutě krásnou jen Dekorací,
zakrývající prázdnotu hesel.

Věz, nejsem,
nejsem-li v člověku každém a pro každého,
ani pro ponížené ani pro vyvolené,
ani pro utlačovatele, ni pro utlačované,
nikdy tě neuspokojím zcela.

Jsem zákon
demokratického Boha:
najít vždy lásku pro všechny,
pro duše i těla,
prostor jim dát a krb a způsob života,
všem by byl radostí, užitkem, krásou.

Naslouchej déle
tisíciletému tomu pramenu,
poznáš a pochopíš, že je hlasem Boha
v tobě, jen v tobě.

Věčně vítěziti, toť
zachovávat božské v lidském.
V tobě sbírám se od věků do věků.
Souvisím se všemi občtmi vznešené krve.
Jak si mne stvoříš,
taková budu, tvoje Spravedlnost.

S KŘIVDOU V SRDCI.

Kraj kopců v šedi svrasklých stařen
tovární kouře vychrlil.
Tu o spravedlnosti snil,
kdo nakonec vždy křivdou zmařen.

Z hrůz manželských, z rodičů zel
kříž našel, used' na kameni.
Tu pokušitel v přestrojení
si k němu sed a takto děl:

Nic nejsem, jenom pravdy stínem,
však pohled přímý chci ti dát:
Tu musilo se něco stát
cos mezi otcem kdys a synem.

A ukazoval nahoru:
kde bledá, setřená líc Krista,
ta krev, ten bok — toť vražda jistá.
A jitří jeho pokoru.

Že stalo se cos, — nakloní
ryšavou, strašnou k němu masku:
Znal mstu a hněv i krutou lásku
ten otec starozákonní.

Tu hlavu trny zprobodanou
kdys tehdy, luza opilá
když v květný svátek věnčila,
už prodal vraždou ujednanou.

Msta otce, jenž se soka bojí . . .
Snad roztržka to rodinná . . .
Snad žárlivost, jež proklíná . . .
Snad pomsta, zlo jež matce strojí . . .

Ne, dodnes není Spasitele,
utěšit, vykoupiti svět.
Toť jistá vražda — z očí čet
to ryšavce, jež zatvrzelé.

Znám ruka smekne-li se nahá,
se syly, otců řevnivost.
To děn, ryšavý zmizel host
s truchlivým smutkem otcovraha.

A ten, jenž o spravedlnosti snil,
otravu suggestivní moci
ucítil, zase bez pomoci
když sám tu s křivdou v srdci zbyl.

DĚTI NOVÉHO KRISTA.

Apoštolové lidství
z cizích zemí přinesli
učení tvé, Kriste nový.
Díly měří, rozdávají,
posedá nás touha, urvat
pro sebe kus země,
země, která patří pouze
rukám pracujících.

Daleko nebes, blíž pekla
štvou nás mořem, zemí.
Dali nám meč a pušku:
zabíjejte, škrťte, věšte,
pro království boží na zemi,
ve jménu lidskosti,
pro svůj podíl, jenž vás čeká
při velkém rozdílení.

Jednou jsme zabili,
jednou se podělili,
chce se nám zabíjet znovu,
druhý den a do nekonečna
podělovat sebe.

Novému Kristu zem patří.
Vyhnal svatokupce,
křivopřísežníky,
zhubil krále, cary,
velekněze pobil,
dal nám, chudým vládnout.

Pozemský ó Kriste,
buď blahoslaven za to.
Zadrž však vraždění naše,
až naplní se časy,
neboť je nenasytna
duše, jíž lomcují ďábli,
krví se lepí nám ruce.

Nenasytna je touha
po velkém panování.
Kdo nám zadrží ruku?
Snad nám zas bude malý
domov a vše, co nám patří?

Nešťastní světskou tou mocí,
když v tebe již nevěříme,

v tebe, ó nebeský Kriste,
kam se obrátit s láskou,
kam s vírou svou v tebe,
až přestanem věřit,
ty, pozemský Kriste,
nenajdeme-li zase
království boží
na tvojí zemi?

SLOKY.

Roste z noční tichosti
v duši lidská, silná víra,
ale srdce pocit svírá
křehkých, lidských bytostí.

Mezi bohem, satanem
stálá vůle, stálé chtění,
věčně neuspokojeni
stojíme tu s činem, snem.

V duších kdesi výšemi
tisíce hvězd modrem blýská.
Ale srdce hmota stiská,
nízko vleče po zemi . . .

ODCIZENÉMU ČLOVĚKU.

Žijem si blízko tak, ale jsme sobě daleko na
míle,
nic jen jak mrtví ti, zaniklí, dřív než květ mohli
dáti.
Běda, nám zbyly jen nevyléčené výčitky zpozdilé,
sobecky svět když jsme viděli v pouhé nic
propadati.

Loďmi po moři, drahami po zemi, ve vzduchu
ptáky
jako blesk jsme se mihli, rozum nás všude jen
tuší,
železem, zlatem, hrůz nevynalezených bouřliváky
vyvražďovali jsme sebe, seštvali duši s duší.

Najdeme-li zas sebe, abychom navštívili
lidské co v nás a v něm najdem ten koutek,
jenž světlo lomí,
stříbrný pramen pod drsnou korou, bílý,
cosi jak trávník zelený pod stinnými stromy?

Pokud žiješ, přijď ke mně a já zas usednu
k tobě,
nedbej přehrad ni vzdálenosti, msty, jež se
choulí,
vznešenosti nedbej, dnů odvety, kleteb v hrobě,
dnů ni nocí, zvyklostí, rozdílů polokoulí.

Ty, kdož jsi vraždil, soud poslední čekáš, až
po smrti k sluchu
hlásného roh ti zatroubí s věže rodného města?
Mníš, že pak čas je, by v podobě tělem
oživlých duchů
mohl ses doplazit k trůnu Jeho, kde k věčnosti
cesta?

Ale já za života chci milovat, na tebe patře,
za života chci bratry mít, sestry v shonu
denním,
rozsuď mne, sestro, rozsuď mne velkou svou
láskou, bratře,
rozsuď mne na zemi velikým lidským svým
pochopením.

Oba pak před Bohem stejně chudí půjdem
spolu,
zmoudřet chci z bohatství tvého, ty z chudoby
zmoudříš mé.
Plebejské msty i koruny královské složíme,
budem si, kajicní bratři rozumět v štěstí a bolu.

Blízko mne budeš, blíž tebe já, bratr, sestra,
matka,
bdít chci, by bez tebe nesoudil nikdo tě
odsouzeného,
nad člověka se nebudeš stavět, neprodáš v jatka
nikdy už bratra k vraždě a k zániku
předurčeného.

SLOKY SPISOVATELŮM.

Chci, aby náš prapor rudě vlál.
Neb vidím starce, jenž století stál
a poznal, že předešli jej, posměch v líci
všech řemesel holobradí učedníci
a jemu, otrhanci,
již postavením svým přerostli nad hlavu,
a vzadu když zůstal, spokojen s málem svým
v ranci,
jak na romantickou se na něho dívají postavu.

To ty jsi, spisovateli.
To ty jsi, šašku, pro ukrácení chvil.
To ty jsi, snílku tragický.
Ty, básníku, strážce bdělý
národních sil,
ty zaostalče dob přešlých klasický.

Je žádoucna píseň, jež bude rudě vlát,
a praporem bouřlivě třískat v zarostlé tukem
zraky,

po hromadách zlata jež šilhají, shrabovat zvyklí
a brát
a vydřít těm, kdož jsou práce bouřliváky.
Je žádoucna píseň, jež bude rudě vlát,
jež nedopustí, aby kdo na vydřeném pokladu
sedal,
s ním lichvařil a, co ti patří, i bral a nedal.

Tisk, pero, tvá mocná je zbraň,
však nevolník v službách cizích máš svědomí spící.
Ty dokud svůj nezdvihneš prapor rudý,
svůj prapor krvavě rudý,
dál poneseš krve daň
na útraty gentry lichvařící
s tvým duchem,
s tvou krví, s tvým časem, s tvou vůlí,
s tvým vším, a ještě tvým proniknout musí
sluchem
škleb pohrdání, neb mnozí demokraté jsou
takého druhu,
že blahosklonností svojí vyznamenávají sluhu,
i když tě pohostí, v kočáře svezou a provedou
sály
i když se tvým jménem chlubiti zdáli,
vždy jsi jim otrok, o jehož duchu cenník platí.
Ty nevěř jim.

Takhle však zamávati
praporem rudým, krvavě rudým!

A to už by ohromný rudý prapor byl,
mít všecka ta krví nasáklá prostěradla,
ta, na nichž shas' Mácha, Havlíček, na nichž
dodýchal Tyl,
kde Němcová chřadla až svadla,
a na němž duševní dělník až do dneška na
úbytě živořil.

Ten prapor by musil mít rudý, krvavý smích,
odvahu, zpřetrhat pouta smluv zbabělých,
vlát nad všemi poklady duševní české říše,
z nichž těžilo panstvo, co tebe nechalo hodům
svým přihlížet tiše.
Ten prapor nechť rudě vlá,
ať vzryvně mu krví svou zaschlou v tvář
šlehne, ať zabolí!
Kdo nepůjde za ním, ten ušlapán docela.

A vy, vy, příštipkářští a kompromisní služebníci
té gentry s vašimi duchy lichvařící,
si nechte své reformní směšné oboly!

NEŘÍKEJ NIKDY.

Neříkej „nikdy“ a neříkej „já“ neb „my“.
Stojaté vody bystré větry vybičují.
Nějaký osud nad vším pracuje neznámý.
Nad idylickým koutem blesky se zažehují.

Všecko co stojí a nehne se, mrtvé, ztrnulé,
epochy, které byly, v tom cítíš stojícím slovu.
Něco, co dožilo, dávno co hrdé, zesnulé,
dávno již nemá záchrany, obydlí, krovu.

V staletém chrámu vše pusto z víry beze hvězd,
starých gild domy převratné živly hostí.
V života krčmě, kde všichni se scházíme, živo jest,
jako v strannické louži neb v směrů neomylnosti.

Mrtvé a přežilé všude myšlenky ztrávené
zasloužilý svůj život ukončují tichý.
Jako ty měšťanské, důstojné rody, znavené,
zbyly tu s troskami raněné rodové pýchy.

Loučí se s námi patricijskými pozdravy,
jako ty štíhlé domy s podloubími.
Hřbitovní kříže a andělské, bílé postavy
s rozpadávajícími se záhrobími.

HOŘKÁ PÍSEŇ.

Prochází mou samotou
hrůza sobeckých dnů tíží.
Všecko žijící se plíží
při zemi jen za hmotou.

Sobce chechtavý zve hlas:
Všecko mít a záviděti.
Starci, muži, ženy, děti,
obejmu a shltnu vás.

Střemhlavé dny v úprku
svedly zas, by závist sily.
K vraždám zítřek předurčily,
k otroctví a k ústrku?

HOŘKÝ SONET.

Zas sám se ocitám. To vítr známý vál,
severák fičel mrazivý jak kdysi,
jak včera, před lety i staletími, hrál
sem přes hranice panovačnou píseň čísi.

Já řek' si: ve mně mír a záměr zrál,
nabídnout lásku, která lidství vzkřísí;
jak bezradný a zvláštní jsem si připadal, —
krvavé hadry ještě se mne visí.

Čekám-li rány, kterak lásku dát?
Mne škrtí sladký dualismu kat.
Jak mohu stát zde, vítěz blažený?

A ze sebe jak nemít náhlou hrůzu?
Jak mám být národ láskou sbratřený,
když — tvořím zištnou, nenasytnou luzu?

NAROZENÍ PÁNĚ.

Slavnostní dálkou zvony z vesnice
jak tichá tepna buší.
Sváteční vločky bíle sněžíce
sní o bratrství v duši.

K božího narození zázraku
až přijdeš ty, když hlad tě zláká,
ty, městský, nevítaný žebráku,
když večer už se smráká,

sníh ledovým bys chladem necítil
zavanout z lesů, kopců,
bys nepoznal, že člověk vymřel na sta mil
s vychladlým srdcem sobců.

BALADA O HLADOVÉ SMRTI Z ROKU 1917 a 1918.

Smrt odjinud šípy též má,
než z nasáklých krví polí!
Když vybírá očima,
již pohled ten předurčil tebe.
Ty dlouhé dny denně tě bolí,
v zdech města miasmatickým prachem
se plíce plní, břich hladovým strachem.
V ulici modrá se nebe.

Do smrti vkuklená bída
stádo své vyhání denně a hlídá.
Chrlí mu noviny ranní, chrlí mu večerníky,
bez biče žene je ulic na chodníky,
kde zas chleba není,
a pak zas domů k prázdnému stolu.
A to je rozmluva denní:
Budeme hodovat spolu.

Světnicí dlouho se rozhlíží:
vyber si, kde co lesklého prodej,
do prázdných hrnců pohříží
ruce, na, chceš-li, tož si je hlodej.
Kromě stolu a na zemi lože,
červotočivé stolice jedné,
vidličky sežrané rezem a nože,
ničeho není již v síni bědné.

Zase den a zas raděj spat.
K snídaní sousto hledat,
poslední nábytek rozštípat,
v poledne k prázdnému stolu si sedat.
Zase den vychrlil večerníky,
a tím je večeře skončena, bohudíky,
zase den a zas raději spat.

Ale dnes smrt se z bídy klube,
jako z kukly smrtihlav.
U lože sedne si, tenčí se, koutky škube,
vysedá u tvých hlav.

Jsi-li muž,
jsi-li stařec či žena či jsi-li dítě,
zpívá ti, zítřkem konejší tě,
jarem tě potěší, písní o lidskosti,
dobročinná sousta ti pouští do klína.
Bude to už?
Bude to trvat jen déle?

Ranních čísel a večerníků ti nastele dosti
pod hlavu, a ta již klesnouc usíná.
Jako ta duše v těle.

Na dubový stůl teď pokrm smrti kladou,
to je právo její.
Mnoho síní je a mnoho stolů, na nich řadou
rakve skřípou — už je vynášejí . . .

SLOKY.

Ten, jejž vždy miluješ, se objevil
též bičem tvým a zchytral z tvojich ztrát.
V něm zjevil se ti národ. Z těžkých chvil
se přízrak jeho v dny i v noci krad.

Sám sáh' si zištnou rukou na krk svůj.
Sám rdousil se a takto zludračen
sám okrádal se, neřek' polituj,
byv přesycen, byl hladem zmrzačen.

Tak tedy, žel, tě národe zřím růst,
jen karikaturami smát se, plakati.
Však miluji tě, žes tak hrozně zpust.
Že, — máš-li žít — jen láska zbývá ti.

HARLEKÝN A SPOLEČNOST.

Šel harlekýn, bylo mu líto druh druha zabíjeti
v diskretním soukromí. Co úspěch neposvětí,
to ničím není, ničím, co nerozhodne soud.

Chtěl zabíjet v plném světle tisíců před očima,
to do ulic vyláká dav, to kouzlo má, jež jímá,
chtěl, účinem divadelním by krve vystřikl proud.

A sehrát chtěl divadlo dojemné vraždy závistí
zlou,
tož vraždy jedněch proti druhým, rozlezlou
a velikášskou zlobou mimů vždy zbožněných.

A na ulici divák se bavil a jeho smích
sděloval světu: to vražda víc ze závisti než
z hladu.
A harlekýna vzal stranou a takovou dal mu radu:

Můj harlekýne, až budeš zabíjet druha druh,
neb morálně popravovat, přijď, žárlivý dobrodruh
a produkcí svou mne potěš, přijď vždy však
jen na ulici,

chci vidět s pozlátkem také vrstvu tvojí špíny,
já za své peníze chci se pobavit, nebývám jiný,
pak teprv ti z opasku vysypu obol cinkající.

Rád popravy vidím, průvody, velké komparsy
denní,
a vůbec mé ulice k mému nechť slouží vyražení,
tu nějaký obol vždy najdu pro tebe v opasku.

Věř, nad skutečné vždy morální zabíjení je mi,
znám ze salonů je a z klik, též škrtím, též
tisknu k zemi
a ani se neukrývám jak ty za masku.

ZPĚV OBELSTĚNÍ.

Jsem jako z vína zamželé
sny bohaté vidění.
Průvody a hudby neděle,
slavnostní zvonění.

Cynicky žvatlám půvabně
z mask, svodů a kuplířství,
kočkou se plížím hedvábně,
co zalhu, drápkem tkví.

Já obelstím, já získávám,
tě do víry přenáším,
já měním hlas a volávám
tě hlasem nejdražším.

Jsem radostné přelhání života,
jsem nezvaně vítaný host.
Překvapím chvíli, v níž chychotá
se lehkomyslnost.

Bez důvěry tvé bych nebyla
jen navždy ztracená
na horách a v údolích zpozdilá
poslední ozvěna.

Ne, nejsem píseň ni ozvěna,
však uplývám lehounce,
jsem ta, jež se celý den zelená
a kvete drobounce.

A chci-li, vše dřív ti zveselím,
tak slunce na zdi plá.
Smích můj — jak strom já ševelím
letního za tepla.

Jdu, jako když klasy praskají
za noci v žitništi,
v němž sametově se laskají
a paprsky zablyští.

Tak uplývám potoka prouděním
a na písku rybami hrám,
a zatáčím se blouděním,
v němž prameny přibírám.

Já stále se měním a nechávám
svit slídy snít o štěstí
a z račích skořepin svlékávám
odbyté bolesti.

Že ty mi své srdce a oči dáš,
jež musím vypíti,
a že se chvíš a ukrýváš,
toužím tě zloupiti.

Neb lišák vychytralý jsem,
vždy schoulen za sýpkou.
Za duší tvou plížím se úkosem,
zděšenou za slípkou . . .

SLOKY O MUŽNÉM ŽALU.

Jsou duše, mužný žal jež nikdy neopustí,
jak smutek lesy a jak hory sníh.
Vše, co kdy člověk trpěl, osudná moc zhustí
v přehořkou krůpěj smutků vidoucích.

Kams do minula v zad i k cílům věčna,
jichž království sen utkaný je z par,
žal obava je sladká, starost nekonečná,
je bohů prozíravý, štědrý dar,
je úzkost duší o vše, osamělých
v své bohatosti, v zmnožení svých snů,
harf lidství zrazeného vzlyk strun rozechvělých
až k výsostem i k propastnému dnu.

DĚDIC ZLA PO VÁLCE.

Zveselil kraje poutníkův lehkomyslný zjev,
lesem a dolem i městem se rozléhal jeho zpěv.
Vítr si čechral a odvíval mráčky tak lehce.

Neděsil se. Výčitek svědomí neznal. Nebál se viny.
Hřešil lehce, neděsily ho hříchů stíny.
Zpíval si: Kdo chce žít, klíčů k nebi ni k peklu
nechce.

V každé vsi pro něho děvče zaplakalo,
po dnech a letech ještě vzpomínalo,
byly to krásné i smutné vzpomínky.

Ze zrad a lásek měl na osmahlé hrudi
škapulíře, jež pálí horce neb ledově studí,
na šňůrce od milenek prstýnky.

Za nocí z houkání sov a strašidel malý byl strach,
šibenicím se vyhnul na vrších v samotách,
jenom když musil sám jíti, bylo mu prokletě.

Za dnů však u krčem sedal, ořechy srážel
a chroupal,
víno pil s krčmářkou, žertoval, děti jí houpal
něhou jat, kolik as dětí mu bloudí po světě.

Lenivá touha vždy byla jeho nábožná víra,
slib mu byl činem, jenž včerejšek uzavírá,
včera co bylo, už nebylo, nebylo dnes.

Děvčata, povivší děcka, po tom, kdy prošel
tu roce,
jednou jen v loži z trav hostila nezvěstného otce,
za horami už dávno se ztratil kdes.

Křeček ať na statcích hamtí, voják vyzbrojen
čeká,
revolucionář s myšlenkou míru po světě těká,
viděl to vše: kdo za zisk koupí, kdo prodává,

lidství jak prodané obchůdkem národů nahé
chodí
jako sen z knih, jak po kolena se v krvi brodí
a že jen o to, co kořist je, duše se obává.

Zvykl si dívat jen na práci, komínů kouř, kde
třesky
vlaků hřmí přes mosty mřížovím železným,
míjet jich blesky,
stál vždy v množství a díval se na rušný sběh,

na dráhu zubatou v horách, na vodopádu srázy,
na věže za lesy s rybníky s ponurou hrází,
na spousty neznámých domů a střech,

na shon vozů a dráhy v náměstích řvoucích měst,
přemítal, kolik mu v životě ještě kyne hvězd
a když byl divadlem umdlen, lenošil dál,

od vsí ke vsím štval k lenosti, s žebráky ty
a ty,
na zámcích s bývalými se bratřil knížaty,
žertoval o minulém a budoucnosti se smál,

bylo mu směšno bořit neb stavět pro budoucí,
sobecky znal se jen probíjet všudy příjmím
„Jsoucí“,
z lidské hlouposti bez práce uměl týt a žít,

všude měl ženy a přátele, vítaný byl host,
lásky a jídla a peněz z karbanu měl dost,
křesťan i pohan jej stejně rád vítal i žid.

Prostý dnes, s rekvisitami, maskami v brašně zítra
klamat a slibovat ve fantastickém šatě zchytra
uměl jak Faustův syn, jenž se denně převléká,

v přestrojení pak Ďáblu se tisíckrát upíše. —
vraždě se při podvodu jat, u milenky neb u číše, —
ale on uniknout zná, že smrt je mu daleká.

KAJÍCÍ HŘÍŠNICE U VARHAN.

Jak po vysokých bych sestupoval schodech
v noc hvězdnatou a ve světlých dole bodech
bych tušil ulice Prahy zlatově plát.
Snad byl to sen,
snad byl to sen, ale ne z těch, kdy zdá se, jak
vlastní
jdou okamžikové žalní a zase šťastní
a z nich jen ty zhuštěné kapky hříchu cítíme
vlát
kdes kolem nás,
kdes kolem nás blízko, kde ve společnosti žen
a přátel a cizinců ztřeštěný žijem zas silný den
v nějakých místech z dávna známých a nových
zas
a znepokojujících, jak před půlvěkem slyšený hlas.

To nebyl takový sen. To velkých hříšníků
byl tanec po vojně pozůstalých vinníků,

bohatství ze včerejška nadutých zjevů
z krve a zlata násilnických zpěvů,
to vystrojených hastrošů a děvek orgie,
zvyk tupý, kam zamíří, jistě zabije
a mrtvé a živé okrádá a se dělí
a v zatvrzelosti zůstává stát a neoželí.

A jak jsem po schodech sestupoval k zemi,
už nevidět Prahy, svět celý zhustil se mi
v řad obrovských, vyčnívajících komínů
železných pecí
tak vedle sebe se matně do nesmírna vléci
a po řadě vedle sebe, kde poblíž nové stály,
to komíny monitorů a křižníků strnulou dálí,
pak stále menší, to děla, hle, mířící vzhůru, ty
strašné věci
jak píšťaly mystických varhan v svých kouřích
trčely,
v měch vítr zadul a proudící krví teď tóny crčely.

A jak jsem se schodů sestupoval, sta příšer
těch čnělo.
Toť píšťaly příšerných varhan, vše šeré obrysy
mělo
a v oparu snovem já Hříchu zřel bělat se za
nimi tělo.

A zbožnými prsty bloudil
Hřích klávesnicí,

jak tenkrát by modlil se, loudil
ty zvuky žalující.
A z hry té jsem pochod slyšel
vojenské, násilné lůzy.
Teď plamínek nad střechu vyšel
a jako z hrůzy
se třásli v domech lidé.
Kat uviděl a přijde.
Buď zařízne, zastřelí,
neb znásilní a zláská
a řekne: to byla láska. —
Smrt dětem! Což? Zapřely?
Prokleté hnízdo to vraní,
ten muž, ten muž, jenž se brání
a s balalajkou ten stařec lysý . . .
Hle, se stromů, příšerný plod vojny visí . . .

A zbožnými prsty bloudil
Hřích klávesnicí,
jak tenkrát by modlil se, loudil
ty zvuky žalující.

Vším pláče, co po bitvách leží,
po mrtvých milionech,
po kathedrál prázdnu a věží
a puklých zvonech,
po občanských ctnostech zpleněných,
nevinném úsměvu dětí,
po slibech, odlukou zraněných,

kdož neměl sil přetrpěti,
vším pláče, co kletby tu zbylo
pro zítřejší dílo.

A teď hry tok vášnivý ztich . . .
Hle, slyšet v něm pannen smích
se stydět poprve,
a z bídy v ulicích
se zardít do krve,
a pak už se nerdít a zvykat
si nad šampaňským tykat
se zloději — ten smích, ten zvonivý smích,
se zloději, v minulém roce
kdož okradli jejich otce
a matky jich.

A slyšel jsem v hře té
sta prstenů manželských zvoní,
smích lásky, hnusu a vzteku
a hanby ztlumené roní.
Zda odpuštění kvete
od člověka ke člověku?
A tanec cizoložníků s těmi
cizoložnicemi.

A v hře té otrhanci
selskému Srdci
svou košili nabídli v tanci
a hořkost cítili v žvanci,

že nemohli ji svrci,
co v selských truhlách šatů
spatřili kupit se k zlatu,
když pod okny hospod stáli,
kde muziky vyhrávaly,
kde vyzvání karet luskání
smutku, jenž hladov a neukojen
jde vyhnán do strání . . .

A ve hře té sentimentální
židovská lačnost toužívá
svět zkoupiti, hlasové mocně zní žalní,
ta litanie blaživá,
s tou katolickou, s tou temnou mocí
zas společně vyrazit moci, —
všech podvodů zasetí,
všech podplacených naděje,
všech podvedených prokletí,
všech penězoměnců šlápěje . . .

— — — — — — — — — — — — — —

To slyšel jsem ještě na ty příšerné varhany hráti
tou pannou padlou, Hříchem, jíž musili jste se
všichni vzdáti,
kající pannou, jež modlí se zbožnými prsty jak
plamen,
prs nestoudně obnažený a na rtech dosud ne
Amen.

ČESKOSLOVENSKÝ KARNEVAL.

Tanec kolem začaté stavby.

1.

Československý karneval.
Náměstí Svobody hudbou hřime.
Zadeklamujem si, zařečníme.
Praporů Bábel se rozevlál.
Prskavek roj se rozehrál.
To je bál. To je bál.
Kandelábry ostře svítí
na hluk, vřavu, masek rej.
Karneval se pestře řítí,
národ žije, žije, žije.
Konec běd a miserie.
Dosti jídla, peněz, pití,
žen však nejvíc. Chceš-li? Chtěj!

2.

Z celého světa tlum se vrací,
pestří, stěhovaví ptáci.

Co už sem snesli světů a změn!
Co je tu legend z hrůzy, ran, bojů,
lámaných jazyků honosný pych.
Stupnice barev vojenských krojů,
cítit šum lehkých vín, francouzský smích,
italských krčem blažený sen,
na rožních sykot kýt beraních.
Nepochopitelnost širé Rusi.
Obilí zlatého dojem rusý.
Nesmírných lesů samoty husté,
bahniska houpavá, chatrče pusté,
mrtvoly na místě obilí v žních.
Polských zámečků mlčící idyly,
krčmy s židovek krásou,
jak se tu vracely boje a křížily
útočných výbojců raçou.

3.

Co vše si přinášíte!
Znáte, tušíte, víte!
Anglie mužnou zřeli jste sílu,
svobody občanské světlo s dnem.
Američanů rys velký k dílu:
neznudíš se, být křesťanem.
Ze světel, tragických stínů,
ze srbských tragických dnů,
z nirvány moslemínů,

z belgických květných záhonů,
ze země Vlámů a zbožných bekyň,
z Albánců lstných a zchytralých Řekyň,
ze všech míst, přerytých děly
jako pekelným pluhem,
v pouštích, kde duše pykat by měly,
v náruč druh padnout si s druhem.
Ze všech míst nějaké mocné chtění
vnáší sem smysl a naučení.

4.

Už to není jen vesský
karneval, neb městský.
Už z něj poznáš burácet
celý dobrý i strašný a zlý
v cizině zobrazený svět.
Jak by si každý kus oderval
Země, kde prodlel v slunce žáru,
z jejího dechu, ledu, z jejího varu,
z hrůz a strádání smysl dožíval.
V cizokrajné té ve čtverylce
nepoznáš sic, zda potkáš světce,
trestance-li neb provinilce,
díváš-li se to na proklatce,
nebo zříš člověka s duší
čistou, jež těšila, smířila,
anebo pomsty nástroj krutý
s rukou, jež chtějíc zabila.

5.

Všude tam, kde buduje se,
z ran se touha k světlu třese.
Bouráš-li a stavíš, v řev
jitřní ozývá se zpěv.
Podezřelé živly spodní
shromažďují se den po dni.
Co ty chtěl bys tíhu nésti,
lovci hmoty protřelí
sítě svoje rozstřeli,
zisk svůj lovit, rychlé štěstí.
A jak masek křepčí řady,
ta se shrbenými zády,
a ta vztýčená a hrdá,
k úplatkům a zlatu tvrdá, —
požitkáři všeho druhu
přišli též a tančí v kruhu.

6.

A jak tu za požitkáři
kapsáři kroužili,
restauranty hned tonuly v záři,
stoly se dloužily,
na nich se kupily jak kdysi
pokrmů vzácných kouřící se mísy,
vosích sluhů se mihaly fraky
s lahvemi vín a mísami,

s ekvilibristickými pohyby, zraky
se ploužili.
V hernách zbohatlíci
vrhali ve vášní hořící svět
tisíce za tisíci,
vydřené z krve a běd.

7.

Jedni vtipní, druzí hloupí,
ti hned, druzí později.
Mnozí provincialné
určili si výpalné,
prostí jsou to zloději.
Ale někteří jsou též,
světovým kdož hmatem loupí.
Jsou, kdož se vším všude kupčí,
ctnost a zlato, pravda, lež
jsou jim zištné stavby sloupy.
Komplikované to, hlubší
obchodní a politické
duše z doby heroické.
Mnozí přišli za cenu
zásluh žádat odměnu.

8.

Melou mlýny sterých jmen,
úřadů, bank, společností,

nových možností a ctností
republikánský svůj den.
A co neumlela práce,
podplatnost dá, kombinace.
A co den tak umlel zlata
v noci k času rannímu,
co kdo lehce nabyl, chvátá
lehkým gestem hodit v tmu.
A jak se půlnoc již blíží,
z trochejů k daktylům
křepčí to, skoky kříží,
z dobra ten přešel k zlům,
pod krucifixem kdos opodál
klekl si, kál se, z hluboka lkal,
ze slabosti si kdos zazoufal . . .

9.

Není času se ohlížet,
krutosti nedbat ni pláče.
Třeba je stavět a stavět,
odstranit falešné hráče.
Všechnu tu přítěž kroužící,
na paty se ti věsící,
bídu tvou dloužící.
Křepčí tu všichni, kdož můrami
slétli se k světlu a moci.
Slétli se synové s otci.
Věřící dobří se stvůrami,

požitkáři i ti, kdož je nemilují,
ale kdož zbohatli z nich a nestoudní slují,
křepčí tu kolem telete zlatého,
kolem fetiše, hmoty bez duše. Znáte ho.

10.

Maškary v kruhu, chytrácká čela,
třeba se více než jindy bát.
Místy se jádro ještě bělá,
hnilobnou slupku jen oloupat.
V ministerském tu fraku křepčí,
kramářské ceny jenž zpevní a zlepší.
Ministerský tu křepčí rada,
talmi antibolševíček,
vládě smrt blízkou již hádá,
šlape jí šmaťhavý na střevíček,
křepčí tu talmi bolševíčkové,
úřední parvenue, poslanečkové,
duchaplní lovci karier, zbrklí ševci,
zemané selští a lstiví obchodníci,
na úspěch počítající národní pěvci,
peněžní trhy prorokující pionýři,
haussy a baissy skuhrající netopýři.

11.

Všecky ty slyšet vzkřeky
při stavbě nebetyčné, jež potrvá věky,
a jež se jednou dotkne hvězd.

Slyšíš je štěkat a mňoukat a skučet,
podvádět, v stranickou špínu se klást,
řetězy chřestit, dobytkem bučet,
šílenci šílit a zloději krást.
Za pěstí zříš se kasati pěst,
nesvobodnou ty tápáš vůlí.
Zlatem zda oslnění, prohlédnuli?
Nových co hluchých ran,
div tě vše neoslepí a neohluší.
K světlu než dojdeš a do nových života bran,
než svou probiješ národní duši!
Ti jen, kdož vytrvají, uzrají.
Budovatelé zbudou jen vítězi příště.
Ďas si už vyhlíží, v mumraji
koho dřív srazit do propadliště.

NÁVRAT PADESÁTI TISÍC.

Dlouhé čekání touhy a lásky
vyhlíží z padesáti tisíci oken.
Šedivé, staré tísní se v nich hlavy,
plavé, bujné ženy,
děti žvatlající.

Jak by kdo mohl promeškati
chvíli, až přijdete, vojenskými kroky,
ze sibiřské výpravy
za člověkem?

Žel, že také z mnohých oken
osleplých, zastřených,
vyhlídne plaše i zrada,
hříšná manželská zrada,
neuvědoměle pudem hřešící
a tiskne k mladému ňadru
ustrašené své dítě.

Všude však, všude,
heroové, proslavivší se slávou,
čekají na vás všecka srdce,
v místech, kde rostli jste, na ocel zkuti.

Milováni jste všichni, do jednoho,
věčnou láskou nás všech,
láskou budoucích,
před níž se schoulí i zrada chvíle
malého lidského poklesku.

Navrátíte-li se však i vy ti samí,
anebo přec jen jiní,
prosívaní sítem světského pokušení,
v zápolení božského s lidským?

Kdo vám stával na blízku,
kdo rukou opíral vaši hlavu,
kdo vám kalil až k agonii
nebo zveselil život
dumou přátelskou,
zpěvným hlaholem ženským,
ptačím trilkem dobrých dětí?

Neznámé krajiny nekonečných
ubíhajících tratí.
Rybnaté ohromné řeky,
pralesy přenesmírné,
nekonečné vesnice.

V božském poslání heroickém
mizí vše to lidské,
všecko utrpení,
vždyť jste nástrojem v Jeho ruce
k osvobození bratří.

Tím větší budete,
že neušetřeni tragiky.
Že po hrdinném pochodu
není již co zaštítit, co burcovat k vědomí,
že bratrský národ nelze vzkřísit
ani k životu, ni k činu
tomu, kdo nezná duše
nemocného toho obra dítěte,
ruského bratra,
a kdo nikdy nenajde klíče
k otevření jeho ráje.

Ne to váš jediný tragický konec,
vytráceti se ze slavného jeviště
resignovaným návratem
po hrstkách, po měsících,
ne to vaše a naše potupa,
ale pokyn Prozřetelnosti
k budovatelskému počátku
se svými u svých.

Čekáme na vás,
z padesáti tisíci oken vyhlížíme,

bez vás teskní nám srdce,
bez vás nevyroste tak počatá stavba.
Co jsou naše ruce a hlavy
bez vašich hlav a rukou?

HLAS ZE SIBÍŘE.

Tu nad mořem vybičovaným ledy a sněhovou bouří,
tu k Sibíři připoután jsem a trčím bez hnutí.
Již rozplývá se mi domov v dálce se svými kouři.
Co čekám na loď a pozdrav, bolest mi játra klove
a hrozná je tím, co neukojené pouhými touhami slove.

Mně nepopřáno osvítit Ruska ohněm, mým ohněm,
jejž vykřís' jsem z heroického svého osudu.
A nešťastné Rusko ohně svého nenachází.
Ó, vysvoboditelem jeho nejsem, být nemoh' jsem, nebudu.
Jak možno zachránit Rusko, velké to, zázračné dítě?
Když nerozumíš mu, nevrostlý do země kořeny všemi?

Přec takto se nežije, takto se nikdy neumírá,
v té krvavé louži, když vidím tě brodit se,
Rusko, Rusko,
ty Rusko, když o lidství tvé se hraje a o tvou
duši a zemi.
Pěst Bakunina, skřek běsů a Tolstého
nebeská víra
když mezi peklem a nebem tě vláčela nadějemi?

Tím větší ty budeš, až porosteš, až svou
poznáš sílu.
Svou cítím však opuštěnost, že k Sibíři
připoután
zřím, jak vám tam doma je vítězit svobodou
svou mladou,
že přemožení kolem jak spiklenci hanbí vás,
třísní,
a nenasytní, kdož bratry být měli, vám země
kus kradou.
Než vím, že cos vyššího mluví ke mně, co
nade vše jest,
co nad shledání s ženami, dětmi a milenkami,
že v sázce je více, je svoboda a že bych
tenkrát si zoufal,
jen kdyby jste na písku stavěli daleko doma
a s vámi
já kdybych viděl, že umírá vaše čest.

K VÝROČÍ 28. ŘÍJNA.

Den početí Osvobození,
všech nás to, živých i mrtvých
den první, den velký, den svatý!
Jej všichni, z dob probuzenských až k dnešku
jsme do desk společně ryli,
to do desk popsaných vírou srdce a krví.
Kdys po slávě — dovršen potupy kalich
vrchovatý. —
A teď, teď, zavolal čas, rýt v desky zákon
prvý.
Neb v řízení věcí svých
v týž den jsme se navrátili.

Jak v chvíli té sami
jsme octli se! Odpovědni
již nejsme jen mezi svými v polích, kde vlní
se bohatá úroda, nejsme jen v lesích, jež plní
se vzrůstajícími kmeny k stavbě, nejsme jen
v domech,

kde děti nastupují po stárnoucích,
již není jen domova, ale o domovech
řád nutno přebudovat po zákonu,
to po řádu našem
a před očima světa a milionů
se o sebe starat starostí vyšší, jež tvoří
a úskalím provádí, svorná je, neuhoří
jak plamen, jejž náhoda shasí.

Odpovědnost! Odpovědnost!
I nejmenší volají věci a vzbouzejí spící
a bdělé a opatrné a tvůrčí duchy z nás činí,
tam, o nás kde bez nás vždy v kostky hráli
hazardníci.
Odpovědnost! Odpovědnost!
Zas volá otázka každá, každá odpověď,
kde pravda k pravdě si sedá, lež ze lži lež
viní,
Odpovědnost!
Jsi svrchovaným svým pánem, svým
služebníkem jsi teď,
měj všude sluch, v hloubky a v dálky pozorně
hleď . . .

Vždy za soumraků,
když po práci přemítavě
jdem ulicemi, kde tolik dějinných okamžiků,
hra o korunu kde horečně proběhla potoky
krve,

kde z vášnivých sněmů se řítily rabiátské pudy,
kde stíny defenestrací, poprav a mučedníků,
kde poslední vyhnanci víry mluvili z duše lidu,
kde spiknutí ztroskotala, zbavit se rázem a navždy
korunovaných násilníků,
vždy za soumraků
hlas veliký slyšet je varující
ne slávy, leč všeho, co nenávist podkosila,
co nesvornost vlastní krve zaškrtila,
co zpupnost vypínavá ran dala si vlastní pěstí,
co sobectví odsoudilo na smrt lásku a štěstí,
co zaschlo, co zvadlo
a po bratrovražedných bojištích
co určeno staletí
jen k zániku otrockému a prokletí.

Slyš strašný ten varovat hlas:
když řevniví, závistní, nesvorní, málo vždy bylo vás.
A včera-li násilník cizí vámi přemožen,
vy nevybíjejte se mezi sebou v zítřejší den,
což neslyšíte varovat obětmi krve a víry
vzkřik zaškrcené své minulosti ten příšerný sen,
kdy učinili z vás sebranku k osudu zlhostejnělou
a znemravnělou a bez státotvorné síly i ceny,
kdy mohli vás rozehnat žoldnéři císařovi,
kříž na víru obracet mohl vás, o meč podepřený?

Ó hlas ten teď,
teď svolává vás do jednoho šiku znovu,
teď po staletích tou mnohou ztrátou zmoudřelé,
tak mnohou lehkovážností ranami vykrvácené.
Ne, nepusťte nikdy již ze společných rukou
a držte svorně, pevně a mužně, držte, držte,
co činy ducha, víry a prostého hrdinství
vám vrací dnes zázrakem: správu všech vašich
věcí.

A slyšte příkaz lásky, jenž mluví:
Ó buďte odhodláni, státi se spolutvůrci
a budovateli věrnými. Všech vás do jednoho
je potřebí po rozvratu tolika, tolika bídy.
Jdi každý, umyj si ruce po krvi mokvající
a začni již stavět s bratry
a nikdy již nezavražď, nikdy
v svém vlastním bratru sebe.

Slyšíš?
Tak volá hlas za oráčem,
to vyorává snad výčitky z tvrdé půdy:
je třeba bratrství a milosrdenství
ku stavbě státu i stejně k životu lidí a zvířat
a lásky ke všem je třeba i k nuzákům
hladovícím,
neb jsou, kdož bez opasků se zrodivše
důvěřují,
že uživí země své živoucí tvory.

Slyšíš?
Ten hlas se ozývá za dělníkem,
jak syčel by z řemení strojů,
hlas o bratrství světů a milosrdenství,
o nekrvavé, smírné revoluci,
když spravedlivě srovná a poděluje
a přece nerozvrátí celek svorný
pro trubce líné.

Slyšíš?
Ten hlas se ozývá v ulicích,
jde za měšťanem, peněžníkem, jde za výrobcem.
A prodlev u všech předmětů k životu potřebných
zas k lásce, bratrství a milosrdenství
jej navrací od tupé, povolné lhostejnosti,
od oběhu miliard, vhozených na váhy moci
pro hromadné vyvražďování bratří.

Z té mravenčí vřavy všech, z té opravné
horecky všech,
ze společné práce všech vyroste zázračné dílo,
z té lázně obrozujících myšlenek,
z těch starých a nových zkušeností, z úkladů
nepřátel
i z výčitek minulosti.
Tedy z tebe samého,
z tvůrčí síly, všecky bratry a sestry spojujícího,
nikoho nepomíjejícího, ani žebráka,
z tebe jen dovrší se jednou tvé Osvobození.

Tvá opravdovost vnitřní — takový bude tvůj
stát,
tvá spravedlnost ke všem — jen takový bude
tvůj stát,
tvá láska bratrská, smysl povinnosti a oběti,
jen takový bude tvůj stát,
jak sám ty porosteš v jednotlivcích a celku,
jen takový a tak silný bude tvůj stát.

ROZHOVOR.

Muž s ženou vyšli, pohřby za nimi,
domovy ohořelé.
Vzduch mrazný zvučel zvony ranními,
výčitky plny žele.

Smír do přežitých padal výčitek,
jak bez pláče šli němi,
v podzimní stromy suchých do snítek
svit rozrůžověl zemi.

V jich mlčení cos jako mrtvý zmar
když zlobou doburácí,
i jako klíčení a závan jar
když zadýchne, se vrací.

Pak řekla ona: „Šťastni z málo chvil
jsme mohli býti oba“.
Tu on: „„Já na lásce se prohřešil.
Vítězem byla zloba““.

Dí žena, okradená o děti
a tušící jen zpola
proč musila se za vše styděti,
v boj šílenství když volá:

„Snil's o královstvích, zemích, o moci,
řeč mateřskou, jež sladká
chtěl's, aby zapomněli otroci,
množící tvoje statky“.

„„Mně mužná vracívá se šílenost,
když zisk a sláva svádí.
Vždy sestárlá mne tísní minulost,
po novém toužím mládí““.

„Tys nikdy nebyl jiný, do sázky
dal's mně i rod svůj, zemi,
žes krev dal za svobodu bez lásky,
tak do pláče vždy je mi“.

A mlčky potom šli a pokojná
zářila dálka živě.
Tu jeho duše hrdá, výbojná
tak praví lítostivě:

„„Já za krok malý v před jsem prolil krev
tvou, svou i našich dětí.
Zas násilí a vražda byl můj zpěv,
co chtěl jsem lidství pěti.

Tak chci dnes dorůst, aby duše má
se láskou přerodila.
A krev-li mluvit má, by oběma
nám povždy svatou byla““.

A políbil ji: „„Hrůza z našich ztrát
z tvých zraků mizí s klidem.
Žít nadějí, ne hanbou umírat,
zvěstujme lidem““.

ŽE TOUŽIT BUDEŠ A ŽE NEDOTOUŽÍŠ...

Že toužit budeš a že nedotoužíš,
že milovat a láskou nevykoupíš,
to cítíš při západu s večera.

Vše dlouhé stíny vrhá, strom i keře
i samy květiny a blízko v šeře
střízlivým soudem loučící se den.

A ucítíš-li, jako bleskem zasažen,
že marně za něco dal's život svůj,
že podléháš, že večer, nelituj,

a nebuď nespravedliv, býti tak
musilo, radostně nechť vidí zrak,
co mohlo jinak být a nebylo.

A konec-li a je-li jím, ó mluv.
Toť jedno, dosáhl-li's podlehnuv,
neb i to nad životem vítězstvím.

ROZJÍMÁNÍ RANNÍ I NAVEČERNÍ

POZVÁNÍ.

Mne pozvala noc, by pít mi dala
svůj elixír vonný z mlh mléčných rukou . . .
Mně podala noc, když ulice spala,
buď bohu chvála,
svůj nápoj silný zas hledání mukou.

Kdy v listopadovém tichu se nad městem
slívalo bušení
všech utichlých křídel ruchů,
dech zvonů táh' prostorem, zmizel kams
v neznámém určení
jak zástup přeletných duchů,
vás vyčkám dnes, podzimní vichry, až nocí
zabouříte.
Kde očistné vichřice jste, a kde tak dlouho dlíte?

Chci, s nekonečných zdí zahrad by svál
dech listopadových vůní
užaslý vítr, jenž píseň si náruživých výbojů hrál
za novoluní . . .

Vím, podzimní vichry jak výbojní staří jsou
lupiči,
když zmocní se lodí, jež stály
a opačným směrem je daleko od břehů známých
vedou,
kde přídy jich hnily a spaly,
tož k jiným je namíří neznámým zemím,
kde nepřebráno
je zlato a perly a šperky a příkazem prostým,
němým
tmou neprůhlednou a šedou
se bloudíce probírají, než vzplane jim ráno . . .

A roztančeny jak nové vlny ženou a v nové nebe
své stožáry tyčí,
si pomalu osvojí drsných svých dobyvatelů zvyky,
jichž silou zpěněné kormidlo řičí,
ba není již času si vzpomenout, neb vzdát díky
těm, kteří tu sletěli paluby přes brlení
k dnu moře, jež nad nimi zavírajíc se zpění:
nad zašlými kormidelníky . . .

Noc, noc mne zve, noc, by pít mi dala
svůj elixír vůní z mlh mléčných rukou . . .
Ze sosnových šťav a z květů a mechů jej
vylisovala
a z živých srdcí, jež bouřlivou touhou tlukou . . .
Buď bohu chvála,
ten nápoj je silný hledání mukou . . .

PŘÍTELI Z JIHU.

Podzim když vlídný rozprášil žluté listí,
řekl jsi: bude mi pokojně z ruky osudu čísti.
Vrátím se, kde to zpívá prameny mládí.
Sednu si pod sosny rodné, potok kde chladí.
Vytuším stopu, bílá kde noha v písku stála,
a kde dozněla píseň, již láska vyzpívala.

Rozzpívají se u lesů větry jižní.
Neuvidím jen lidi, leč bratry a sestry a bližní.
Byli vždy dobří a sukovití, jich srdce bilo,
svědomí neusnulo v nich, včas se vždy probudilo,
žilo v nich vždycky, co nad hroudou v modlitbě
seďá,
lidmi po lidech pátrá a boha v nich hledá.

Přežitý smutek zapomenout tak těžce je mně,
cítím však jiný vzduch vane z té milované země.
Po dětech zhynulých cítí mateřskou bolest
krutou,

bez hnutí ještě s rukou přitisknutou
hledí a neschopna k činu a k práci se vstáti
chystá,
nové dny loká rozkoší prostoru, ve světě místa.

Přežiju malého mrtvého v sobě mukou dlouhou,
dočkav se všeho, po čem jsi, národe, hořel
touhou.

Bratři z jihu, mí bojovníci v milosrdném létě
ruce jste podávali si s bratry v širém světě.
Z pevné vůle a z Husova prostého přikázání
s vámi šlo po celém světě k svobodě odhodlání.

Myslím-li na svoje jižní bratry, jich svět se mi
křísí,
dobří že budou, jak bývali otcové jejich kdysi,
u nich chci složit hlavu, až chvíle má přijde,
v nenávratnou až hlínu zaniknu myšlenkami,
chvíle až moje přijde a znamení dá mi,
člověkem dobrým až umru, jak za dětství mřeli
tu lidé.

MLADÉ DÍVCE.

Jak doušek z hliněného džbánu prosta jsi,
jak slunce jas kdy pad ti zlaté na vlasy,
a v očích tvých je říčky stříbro šedé,
jež za městem se vine
a mezi domky olše v obzor dálný vede,
tak z brv tvých chladné proudy střikají a stinné.
Vše kvete v tobě. Vůni cítit jetelů,
vše z modra, zeleně a z úbělu,
z moudrosti síně, se stropu kde nízce visí
nad hlavy křídla bílých holubic,
kde čas jak ještě stál by, stál a stál,
medový bzukot drobným oknem hraje
skrz balzamíny . . . a tvá jemná líc
jak z pověr babiččiných stkána, z báje
a ze všeho, co nespustošil žal . . .

RANNÍ VÍTR.

Hravě vstal nad lukami vlhkými
u živých horských vod . . .
Pohrál si u chalup s obnaženými hlavami dětí,
bílými, kučeravými, sladkými . . .
dotknul se bezů a jasmínů, růží i obilí,
postříkal ptáky rosou, na hrobech trávu zčeřil,
načechral vlny rybníků stříbrnými akkordy . . .

Odpoutat se, odpoutat, odpoutat,
byla jeho ranní, ztajená modlitba . . .

Nasycen záhy hrou, idylickou a tichou,
snil o síle . . . Odpoutat se, odpoutat . . .
Prohvízdnout moci mílemi zemí, provázen
černými mraky . . .
Usínavě se spustit, vymrštit náhle k výši,
nad hroty černých lesů, kde jeleni tesknĕ říjí,
i nad vraždou v zákoutí skrytou . . .

Byl to tedy týž, který narozen ráno v květech
v tichu vonícího údolí,
hrál si se zelenými vršky smrků

a náruživě líbal drobná hnízda ptáků, . . .
byl to tedy týž, jenž vraždil večer?

Byl to tedy týž, který jemně dotýkal se vlasů
a tváří rozpálených, rukou bílých a štíhlých,
jichž prsty s ním o závod ševelily v klávesách?
Byl to tedy týž, jenž zabouřil večer?

Byl to tedy týž, jehož vanem otvíraly se plné sály
s přitisknutými k sobě mladými těly,
sady čerstvě voněly prodýchnuté, světla luceren
kmitala
komíhavě na cestách pískem posypaných,
větrničky vzdychaly na starých věžích,
a jemná hudba nesla se otevřenými balkony
zelených domků? . . .
Byl to tedy týž, jenž šílil teď k noci?

Pohleďte: divoce vichří teď v bouřlivý večer, . . .
přelámal obří kmeny, rozházel po zemi hnízda,
zdupal hliněné chatrče, chraptivým hlasem hrůzy
zazpíval živelní píseň . . .

On to byl jistě . . . Ten, jemný kdys, osvěžující,
ten, jenž se hledat zdál zvuky harf serafínských,
z večera vraždil . . .
Jemné duše! Jemné duše! Přejemné duše . . .
Vzpomenu-li, že i vy, sníce o své kráse a síle,
budete jednou vraždit, šíleně vraždit?

USCHLÝ STROM.

Smrk obrovitý se díval ještě do kraje,
sžehnutým od blesku vrškem hrozivě kývaje
k vsi, k polím a k lesům a k pustám dalekých
zásekŭ,
ku hrotu kostelní věže a stříbrnou za řeku . . .
Jej travnaté meze a křoviny, hnízdící ptáci v nich,
lindušky a hrdličky, sladký jež vílí měly smích,
jej modříny šumící řadou, kams jdoucí
v daleký svět,
tak marně chlácholily. A chtělo-li se jim pět,
on nezpíval, jen skřípal hrůzu a nenávist,
jak mrtvola vybělená do dálných upřený míst,
ať byly žně horké, kdy smyslně žhnula těla děv,
ať nastaly noci, kdy tančily víly svůj kolový
zpěv . . .
Tak naplněn pýchou mocných už nevolal člověka.
A nikdo též nepřicházel ni z blízka ni z daleka,
jen stařecká hořkost mu vpálila v útroby svůj jed
a slunce se stalo mu peklem, když zprahlý
v ně zřel a slep . . .

Jen větry, jež mraky nesly i tisíce modliteb
kams ve věčnost, v jiných světů zalidněnou step,
se o jeho tělo rvaly a živelní silou dravou
útočně dorážely, jej svírajíce v svůj kruh,
že často bouřně a s fanfar svých ohlušivou
slávou
se zmocnily jej, by mrštily jeho trupem v luh.
Leč on se vzpíral a nakloněn jakoby kletby sípal,
proklatec v života ráji disharmonicky skřípal . . .

A všecko kol naslouchalo té bolesti zpytavým
sluchem,
s lítostí k přešlému, mohutnému, však mrtvému
duchem.
A hučely zvony : kde pokora tvá? ve vánoční čas.
I za jara drobných dětí se divil mu stříbrný hlas,
když květiny vzdávaly se jim s pokornou
oddaností
o vzkříšení do věnců uvité se selskou pobožností.

SLOKY POKORNÉ.

Nám ranami nejdražších rukou krvácet duše bude,
to v den, kdy osiříme. Nás zapře kdos, vydědí
již navždycky ze srdce svého.
My půjdem sami a tíhou vnitřní zpovědi
se napřímíme zase až krvácet duše bude
a schopnější stanem se chápat velikost pokory.
Ji od můry zvíme, jíž svíce sežehla tílko chudé,
ji od šelmy, dřímavě k slunci když mřeží zří
otvory,
ji od kajicníka, jenž království ztrativ k božímu
putuje hrobu,
prach líbá dobrovolně v lidském vzlykotu,
očištěn od msty a krvavých křestů, v nichž
koupal svou lidskou zlobu,
svou změří a pochopí nicotu.
Tak pomilovavše více, než hrozný svůj sobecký
svět
s douškami v zastávkách rozkoší, se slzami běd,
žít budem s veškerenstvem a věčností, chválou
života vzplanem
a určení božích cest učni pozornými se stanem

SMUTNÝ DEN.

Klid podjeseně žlout a vláh,
a jakoby se chvěl a bál,
své roztroušené listy svál
na drobné růvky alejí.
Jak na své skřipky vítr sáh,
tón žalněj zněl a sušeji.

Kdo komu umřel? Zemi den,
či polím klas, či stromům plod?
Či v drobné tvorstvo na dně vod
nějaký dravec bleskem vpad?
To bytost živou, aneb sen,
či pravdu musil's pochovat?

Kdo komu umřel? Hvozdům pták,
květ zahradám, či městům syn,
jenž nedal jim svůj celý čin,
jak v duši jeho uzrával?
Proč truchlo dnes? Proč prázdno tak,
za stínem stín, za žalem žal?

Den smutný je jak trestanec,
trest jemuž zadrh v hrdle hlas,
když minul květů, ptáků čas,
na slunce, spravedlnost, čin
když myslí, zavřen v temnou klec,
a počítá za stínem stín . . .

Kdo komu umřel? Matce syn,
milence vroucí milenec,
manželce manžel, zemi žnec,
a proč a kým ten seslán trest,
či nebesům sám Hospodin
dnes umřel, že tak truchlo jest?

JÁ SVÉHO SRDCE VŠECKY ROZDAL RŮŽE . . .

Já svého srdce všecky rozdal růže . . .
Kdo odešel, měl jednu v rukou svých.
Kdo navždy odešel, měl jimi stlané lůže,
těch nešetřených, krvavých . . .

A tak se stalo, kdo se často vracel
a často zvídal, často vysedal
před prahem mým, až láskou zakrvácel,
až vše, co měl, až vše, co měl mi dal,

že pro toho se růží nedostalo,
ni keře s trnů směsí urputnou.
A tu mé srdce hořem usedalo
tragikou žití hořkou, přesmutnou . . .

PÍSEŇ.

Zajíknutý, nesmělý, vnitřní naděje hlas
zapípnul, sotva vylíhlé ptáče.
Bezmocná naděje, kterak to hledělas'?
Ze smíchu stkána a polo z pláče.
Bezmocná, směšná, nemohoucí,
s velkou tou žlutou hlavou, zlatostkvoucí?

Z rozpuklé skořápky hledíš.
Dívej se, dívej.
Rychle rosť, proč nic nedíš?
Vyskoč, lítej, zpívej!
Není času ni dlouhých lidských řečí.
Zmáčkne tě ruka něčí.

CO MI PSAL SAMOTÁŘ.

Usmýkán, zraněn, obelhán,
když rádlem civilisace jsi sklán
a pionýrů křiklounstvím,
nad důlem zlatých eldorád,
kde tolik lstí a tolik zrad
chce uspat tě s tvým svědomím, —
krev neteče, pěst nedrtí,
jen morální smrt uškrtí
strannickým dílem katovským.

Tu krajinu rád naivní
zříš předvěkou a lesy v ní,
obrovská, divná zvířata,
dokola kmeny úžasné,
liany, květy překrásné.
Obloha nad vším rozpjata
v klenutí mocné, prvně vidí
kouř stoupat z ohňů prvních lidí,
zrak, duše němá, dojatá.

Žít moci v srdcí prostých snech
kdes na zapadlých ostrovech,
kde dálkou svěží, zelenou
je tušit moře bouřící,
chatrče modře kouřící,
úrodu, spíš jak náhodou
domácím božstvem snesenou,
banány zráti lahodou,
sta možností kvést za vodou.

SLOKY.

Já mnoho vytrpěl, však mlčel jsem.
A dnes bych sotva již se komu svěřil.
Co sřítilo se každým otřesem,
co v troskách pohřbeno je, zda bys věřil?
Tak po zemětřesení mlčí sladce vzduch,
vše květy obrůstá a růžemi a travou.
A že tam svět je, pod mlčící lávou,
vždy poznáš, chceš-li, přitiskni k ní sluch.

PÍSEŇ.

To byla noc horká, podzimní, k žluti stromů
se zpožděné léto shýbá,
jak přehlíželo by, v dálku kdo zašel, kdo
v tichém domu
si mladou ženu líbá.

Co lásek mladých vonělo růžemi v jaře
a co jich ztroskotalo
a co jich mluvilo zklamáním moudře a staře,
když poznání listí odervalo.

A kdo tu zbyl sám, když žloutnou listy a trávy
a má-li sílu se vyhojit z ran a žele?
Kdo odervân cítí se, tím více by ucítil žhavý
polibek na svém čele?

Kdo najde si znovu, co jednou se najíti může,
by stačilo k žití i k smrti?
To byla noc horká, podzimní. Poslední růže
v svých prstech tiskne a drtí.

JINÁ PÍSEŇ.

Když bez slz jsou oči a šustíme
dny bezradostnými jak listí,
mrou chvíle, jež nemají lásky mé
ni nenávisti,

klid bez mraku znepokojivý
když sluncem vše na prach suší,
mrak čekám, den neklidný, bouřlivý,
blesk prožehnouti duší.

Ten osvítí všecko do dáli,
že uzřím z mlhy a deště
kdož láskami mými se zklamali,
se naposled ohlédnout ještě.

BALADA.

Potkal za jitra ženu, dech růže vyssál z ní
a když mu svadla v ruce k poledni,

zpíval si ještě, však vesele nezněl již tón,
zdálo se mu, že s mrtvou též mrtev je on.

Všecko, co ztraceno v světě, mladé a svěží,
láska a přátelství, jako dech mrazný kdy po
skle běží.

V okouzlení když jiné ženy políbil ret,
po hořkých mandlích mrtvé kdys lásky zavanul
jed.

A pak vždy, nad ženou, druhem, když rozčarování
svadlo,
k přátelství neb k lásce cos jako smrt se vkradlo.

Poznání propadlé strže se na cestách šklebily
od těch k těm, kdož již na živu pro sebe nebyli.

PŘÍTELKYNI.

Já nespal starostí, žes byla svatá,
když ve světě tvá mladost obklopena
vždy svůdci, prchla jim i lesku zlata.
Pak, hořce když už v tobě zrála žena,
přec jednou přišel ten, kdo sveď a zlatem
vzplál tvými prsteny, tvým šustil šatem,
rty tvými vychloubal se, zhrdal, díval
tvým nestoudným se okem, hrdlem zpíval,
žárliv, by jiný cit tě neokřídlil,
tys byla jím, on, ďábel, v tobě bydlil . .

SMUTEK NOCI.

Dnes se noc mi smutkem sobců zdála
hlodat. Měsíc, baba čarodějná
noční síťku splétala si, chvějná
žalost větrů dole v stromech hrála.
Mladá láska v okně plném kvítí
neusnula, pláče . . Ještě svítí . .
Na odpadcích myš kdes hlodá, hlodá
v koutě u zdi. Něco crčí tence,
zpívající, neumdlévající voda.
Opuštěné dítě vrní v plence . . .
Pohled noci v zahradu se boří.
V hadrech bezlistých děr stromy stály.
Tak se vplíží tulák olysalý,
když se vrací k ženě ze zámoří . .

V JEDINÉM SLOVU.

Mrtvý se vrátí někdy v slovu jediném.
Z nenávratných zas přijde zašlých dávných časů.
Hovor ty jeho slyšíš, ač spánkem spí hrdinným.
Cítit je dotek jeho bujných vlasů.

Objetí jeho rukou, žár jeho zřítelnic,
teplo jeho těla pohyby lichotnými.
Matky a sestry a milenky ochotny vyjít mu vstříc,
v návrat ten ještě věří se zraky rozhořenými.

Drsní však otcové ne. Hle, skutečný, sněživý
večer se rozžehuje nad mlhami polí.
Mrtvý když vrátí se slovem a v srdci oživí,
kterak to nově a kterak to hrozně bolí.

DOPIS ZE SLOVENSKA.

Úžasná pod Tatrami dříme krajina,
v zeleni tmavé modré jezero se dívá.
Čtu dopis tvůj a vidím, kterak shasíná
v červáncích slunce a jak šerem zpívá
pastýřská píseň, kraj se zrosen do tmy hříží,
duchová luna v pleso stříbří jedlí mříží.

Kde hory nad pleso se zdvihají jak tes,
tam v modru shlížejí se křehké, drobné vily
a hôtely, zavlhlé temno dýše v les,
tichounké dětské hlasy jak by švitořily
tím klidem hlubokým, jenž nad jedlemi
bolestně šumí zemí.

Jak uvězněný v oknech vil spí ve výši
měsíce odraz, zmnožený svým smutkem ticha,
jen nahýbá se náměsíčník, neslyší,
co krajina jak čistá, krásná bytost dýchá
mlčením černých lesů dole pod horou
a oka spícího vod ztichlou pokorou.

Já vzpomněl maďarské básnířky z vlaku kdys
jež o rodu nám jemně básnila cos k ději
z dob mythických až k dnešním — a dnes, viz,
ta všecka krutá lež, jíž rdousil národ její,
se řítí, žalostně v ní umrlčina ztlívá,
trest ze lží krutých nad národem jejím zívá.

Vše bylo včera těch, kdož vše si zkoupili
a dnes je tvé, kdož shrben trpěls tolik něme.
Já z ticha slyším hlas, radostí opilý,
z té pokořované a vykrádané země,
tvůj, Slováku hlas, dědů, mužů, dětí, matek,
strašidel vzkřek a upírů tvých zmatek.

Poslední ještě děsná poroba a hltavá
v těch domcích spí a v polích, tichých lukách
chvátá
k nádražím měst a v modravá
lesnatá horstva pohraniční hmatá,
továrny, doly, prohlubiny strží
v škrtící ruce drží.

V zajetí lidožrouta jatá krajina
mluvila o shrbeném lidu, jenž tu strádá,
dnes, zítra, století, když víra shasíná,
tu včera mateřská řeč volala si stáda
a zítra odrodilá krev se za tě stydí.
vše tresce, Bůh i lidi.

Panenský, pokořených duší kraj
tak zdál se býti pyšných ďáblů mlatem,
vyssátých, chudých žebráků ten ráj,
kde tančíce kupčily běsi mrzkým zlatem,
kde zrní nakradené mamon slepý
snášel a mlátil svými cepy.

Tvá má-li navždy býti krásná tato zem,
bělostná nevěsta v svatebním šatě skvoucím,
ty pokloň se, s ní zasnub se, ji vem
a na věky s ní zůstaň spjetím vroucím,
nebude duše zcizené ni chudé,
zraněna tebou šťastna rodit bude.

Jen nenech si ji rvát již, vykrádat,
zneuctít, zavlékat ji zříti bičem zbitou,
ji stárnout nechat, zištně vychládat,
až plod již nenese, tvář její vidět zrytou,
ji milovat jak opuštěný úhor, steskem
když bledě trčí pod měsíčním leskem.

Dí vše dnes: Dohospodařil, kdo moh' vše zkoupiti,
i plodnost mou i lesů bohatství a polí
i práci mužů, krásu žen, řeč dětí zloupiti,
vše za tisíce let co krvaví a bolí,
kdo zkupoval a zmrskal, krev až z ran se prýští
a otrokářem otroků byl na tržišti.

Pozemským zlům byl odevzdán tu lid
a jak svou hlavu nížil více v prachu,

tím výš se k Bohu povznes, rosu pít
nebeských květin z běli, modra, nachu,
tu život, mučednického pln cítils jasu
a udatné a mužné smrti krásu.

Teď k zemi, k hlíně, k sobě, k sobě vrať
se k lidem pro lidstvo zem prosí roztouženě,
už ani kapky drahé krve neroztrať,
bys paní ukrutné ji v koupel vylil denně,
by v nenasytné zvířeckosti omládala
a děti, děti, děti tobě brala.

To slyším z hloubky ticha, z jezera,
z širého kraje, z hor, jež přečnívají
z dalekých vsí a polí, z večera,
jímž měsíční paprsky v temnu hrají
a v rose černých jedlí stkví se, koupou
jak skřítkové a na větvích se houpou.

ODPOVĚĎ.

Že chvíli umlkám? Já rozhlížím se, věz,
vším, co tu vedle mne a pode mnou i ve mně,
co v lidech silného, co nového dí země,
naslouchám, blíž-li jsme si, proto zmlkám dnes.

Sobeckým politikářům já věřiti se zařek',
již spekulanty nespočtu, ty, přes den zbohatlé,
pocitu neznám těch, kdož hrbí obratle,
básníků nečtu ze salonů pletichářek!

Vím, že jen nad duchem, jenž tvoří, obzor klene
svůj oblouk mohutný vždy v noci plný hvězd
a šarlatánů smečka že vždy směšna jest,
i v kruhy chvály když ji staví posvěcené.

NOC FILIPOJAKUBSKÁ.

V noc čarodějnic luna svítila.
Běl květů v stříbro stlala přejemné.
Prameny dubna lkaly dojemné.
Žen nešťastných má duše cítila
tajemnou blízkost, dech, jenž z žáru je
a z hloubek oko, které čaruje.

Leč oblaků jen zřel jsem zrůžovělých
neklidný, dlouhý tah,
jak uplouvaly ve vlnách svých bdělých.
Noc, jinak smutná, tichla v mrákotách.
A zřel-li jsem co, byl to svět mé duše,
tam ticho bylo, písek šustil suše
a trávy bledé tam, kde u pramene dlít
kdys ženy zřel jsem, lačných smyslů pít.
Teď pološeré, modré zapomnění,
mech ve stopách a vůně sprchlá chvění.

Zde úžas čarodějnic tancoval
života tance, — vypálen zřím po nich kruh.

V travinách žlutých vítr vál
a lkal mi v sluch
a opožděných postav syk a vzlyk,
zjevených tváří několik
známých mi ze setkání dnů,
v nichž nahléď jsem až k věčna dnu
prchalo, ruce v letu ještě zdvižené,
— však nesmírnými dálkami již zcizené. —
To viděl jsem dnes v čarodějném snu.

BOUŘE ZA NOCI.

Výrazná a ztrhaná tvá, Noci, líc
blesky k oknu se mi tiskla hovoříc:
O dávných a zašlých přátelstvích,
zardousených láskách v pucích svých,
o zradách té bouře jek řval tekoucí
a zrak její žhnul jak vědoucí.

Dlouhá byla noc. Vždy měla smích
břitkých rozprav rozhodčích a hořknoucích,
okamžiků ohromení zdvihla chvílí tou
podvedenou lásku chátravou a odbytou,
přátel dávných jedy měla groteskní,
když se v malomocné zlobě roztesknı́.

Dnes jsem bezcitný a všeho vzdálený.
Celý svět jak svírám rameny,
neslyším, co malé, bídné, osobní.
Cítím z hrobů píseň pohrobní.
Tuším, zlo jak setrásal by mučedník.
A jak nad zítřkem již svítá dík.

SPOČINUTÍ BOLESTI.

Tvá bolest je i mojí bolestí,
a proto odpočiň zas u mně chvíli.
Chci od všeho co raní, odvésti
tvůj plamen duše rozžhavělý, bílý.

Tvá bolest vstává z mého srdce dnes
jak z dávno navštěvovaného lože.
Nechť přijde zas, ji uchlácholím, věz,
a uspím ji v svém srdci zas, můj bože.

Umdlena bude, jak by prošla svět,
v němž vše, co štěstí nenajde, se rodí.
Ulehne mlčky, usměje se hned
a usne, jak když do vody ji hodí.

VŽDY, CÍTÍM-LI SE SÁM A SÁM . . .

Vždy, cítím-li se sám a sám
a jako v lese opuštěný,
když noci tmavé slyšet steny,
v snu nejvyšší strom vyhledám.

Jak z pohádky hoch šplhávám
výš po sucích vonící kůry,
že strašně sladko mi, s té hůry
když po světle se podívám,

zda někde chaloupku kdes v dáli
by oči moje vypátraly,
okénka, jež jak oči žhnou.

Zda kosmatými pod větvemi
jsou magnetem a směrem jsou mi,
a třebas v záhubu mne zvou.

ZNOVUZROZENÍ ZVONU.

Podzimní vítr s jedlí hrá.
Dnes pod ní zvon vykopali v stráni
zemití, drsní vesničani,
skrýš podzemní tajemství otvírá.
Kdys tajně zvon schovali zákonem svým:
tož vzpourou zjevnou a prokletím,
když s císařem církev chtěla
ho sveřepě kladivy rozbít a rozlít v děla
a člověka vyvraždit jím.

Již vesnici kořist vracejí zachráněnou.
Ne ani tak na Boha vzpomínku,
spíš tajemství duše vzpurné, poraněnou
jež vztýčila vzdornou svou myšlénku.
Zvon s láskyplnými pohledy vezou, smytými
lesky
jej vroubí legendy nápis český,
ve zkratce symbolu chválící
jen božské a lidské, co spravedlivé a zářící.

Zvon zdvihli. Dát starou duši zas třeba
kostelní věži.
Zvon, věděli, slouží Bohu a lidi střeží.
Smát moh' se teď buřič zbožnému císaři a lotru.
Kdo na zasvěcené Bohu sáh',
ten slyšel vždy hlas: já zničím tě, potru
a vyženu z ráje, neb byl jsi vrah.
Ten, s věží kdo zvony na děla rozlíti dal,
ta jejich plachá a zbožná slova,
tenť zloděj a vrah, ten nehleděl na muka
člověkova,
sám ukrutnější, než Herodes král.

A někdo vzkřik': Spočítejme se po vojně,
lidé drazí.
I církev a její kněží tam byli, kde bezbožní
vrazi.
Však lidské srdce je dobré, odpuštěním stoupá
až k trůnu nebes a v očích se taví krásný žár.
Zvon po lanu zdvižen a zapuštěn zas se houpá
a srdce jeho bije, slyš, zvuk to dávných jar.
A zas jej rozhoupali, že slavnostně zvučí
v kostele bezbožně prázdném vše zas se
naslouchat učí,
zvetšelý svatý Václav ve výši
visící nad prohlubní nejtišší,
jak před válečnou dobou stojí a naslouchá
a panna Maria v háji růží umělých
penízky na záhybech šatů strnulých

sepjaté ruce zdvihá hvězdnatá nad roucha,
a všecky obrazy mučedníků, černá plátna
proklátá srdce oštěpy, světla matná
v lampičkách v rozích, kde cechovní prapory tlí
se střapci pod řasnatými výkroji,
ty lavice vysokých oken temnými pod světly,
ta křtitelnice, kolem níž děti v radostném postoji,
vše zase má duši, s tóny varhan zvuk zvonu
je větší,
zní, třese se, jako pták v kleci v mrtvo stěn bijící
a víc než dřív mrtvá zbožnost, dnes souzvuk
lásky myslící,
tu svobodě mladé blahořečí.

NASLOUCHÁNÍ SLAVÍČÍMU ZPĚVU.

Listí na balkoně
dýchlo nocí, z vody
stoupal chlad, již stáda přebrodila brody . .
Žena černovlasá
stála u okna i její zralá krása . . .

Počla píseň pěti
tichým altem v šeru.
Ale slavík, když pět počal ku večeru
o lásce a touze,
umlkla a poslouchala dlouze . . .

Pláč v tom byl, jak pláče
někdy srdce její,
když je drahá ruka protkne nejhlouběji,
a když krev se řine,
na níž člověk mře, však nezahyne.

Teď se smích v tom perlil
jak sta jasných zvonků,
tisíc v rose roztřesených stonků,
jako prška květů
z náhle zjevených a rozsvícených světů.

Naslouchat se zdály
stromy, stíny řeka,
vlny blysknavé, kde tisíc hvězd se smeká;
vše se stalo sluchem
oživlým a vykoupeným duchem . . .

LÁSKA.

Tajemství jara v zraku čistém spočívá,
blouznivém, velkém, nevědomém ještě,
když o lásku zem slunce prosívá
i bouřlivé, ty kruté, přelétavé deště.

Je jiná láska léta. Všeho vědomá,
všech ztrát, co zraje v ní a co jí zvadá.
Žár, jenž vše objal, krajin ticho má
i sytosť zeleně, mdlou, plavou plnost stáda.

A úsměv široký má dobrých žen
vrázčité dobroty, jež drobnou vryta zkratkou:
kdo dobrým stal se, je vždy zároveň
i sestrou, bratrem, otcem, rodnou matkou.

KDYŽ VNITŘNÍ ŽIVOT ZRÁ . . .

Když vnitřní ticho zrá, jak vinicí
dech horký slunce podél zdí by žhnul,
kde hrozny zrají těžké, visící,
půl modře ojíněné, zlaté půl.

Z neznámých krajů tvůrčí, horký žár,
toť pohyb, ruch, jenž klesá nevěda,
by uzrál v ticho, v obsah, v jádro, tvar.
Krev srdce prolitá, jež sesedá.

Co prohrál jsi, co vyhrál, co jsi dal,
co vzals, co miloval, čím pohrdal,
již boje není tu. Však z ticha člověk cítí,
jak velký boj tvůj život musil býti.

OMLÁDLO VŠECKO.

Prosvitlo jaro, jemnými barvami údolí láká,
prudký déšť přelét pole, bystřiny divoce lkají.
Poslouchám v háji zpívat prvního šedého ptáka,
mlhavě světlé zlaté páry se nad lesy tkají,
chalupy v pokojném světle se jako mladé zdají.

Omládlo všecko a zvláště břízy na palouku,
sady, jichž ploty rovně k rybníku modrému běží,
sasankami a blatouchy omládlou zřím louku,
kostelní střechu po dešti červenou s bílou věží,
jabloně, kaštany, třešně však nejdřív omládají.

Mladý a křehký je dnešek, že vzpomínky na
život včera
jakoby shasly, vše nový jak počít by život mělo;
já jsem též zapomněl třicetileté své práce, která
v úřadě kdesi leží jako mrtvé tělo
v zaprášené rakvi pod papírovými věnci.

Kdybych měl žíti znovu, stárnout bych chtěl
tu v kraji
u řemesla, jež zpívá aspoň přírody řečí,
v kovárně u silnice, v mlýně, kde drkotají
podlahy třesoucí se života veselou křečí,
na poli chtěl bych kosit od rána k večeru
s ženci.

V selské chalupě chtěl bych z jedné veliké mísy
jísti s čeledí po práci, mzdu svou brát
zaslouženou,
a jak obrázek míti rád obličej ženský čísi,
roky ji znát, než bych věřil, že nejlepší je ženou
po panně Marii hned a obraz že její je pravý.

Chtěl bych být stárnoucím chasníkem, ze dřeva
krásné věci
drobné jenž krouží a barvami pestrými je zdobí,
vůně dřev různých stromů a keřů je cítit
v mé kleci,
jejich vlákna a kůry jsou lesklých broučků hroby
a jak hobluji, pentle jak tropické rostou trávy.

Nový bych život chtěl žíti, jak vše vidím kvésti.
Nové bych žaly chtěl unést a dobrodružství nová,
nové bych troufal si prožít skromné nějaké štěstí,
smrtelnou ránu nějakou nespravedlivého slova,
vším bych chtěl takovou první zeleň vykoupiti.

Z lásky k mrtvým a k živým a k zemi, již
beru z jich rukou,
z lásky k lidstvu, jež prožívá krásné své jaro
a kruté,
se vší vášnivostí katastrof, prudkých krisí mukou,
z lásky, jež rodí vraždíc co přešlo rozvanuté —
cítím, cítím, že počal jsem nově vnitřně žíti.

ZKOUŠKA BÁSNÍKOVY DUŠE.

Průvany jara vydýchly teple na mou líc,
ovívaly mne vějíři hedvábného blaha.
Tanec svitů. Čistota všeho nahá.
Naslouchal jsem. Ó nelze rozumět víc?

Shasíná jemnost, zeleň ubledá.
Unylý šepot mne dráždí. Chtěl bych rozumět
všemu
pomíjejícímu a smrtelnému . . .
Ach, co to vzdychla pelem svým jehněda?

Co to tak temně voní z fialek,
z bystřiny co to žvatlá, z písku potoka svítí,
modrá a hloupoučká boží ta děcka kvítí?
Ještěrčin chlad čím se na žáru kamene pek'?

Od rána do noci budu a musím bdít,
od slunce, měsíce, od hvězd, od stromů,
zvířat se učit,

budu se radovat, více však trápit se, mučit,
abych moh' jemně jak jaro svou zeleň povědít.

Porozumět pak všemu, ptákům a jarních bříz
hovoru s prvními fialkami u vod.
Družiček Božího těla radostný průvod
smíchem zda duše moje naplnit mohla bys,

údivem nemluvněte se zasmát, modrý zrak
ze klína matky když upře na třpytivé věci,
v trávě jak pramenu hádě téci,
světlem být schovaným za oblak?

Od rána do noci budu a musím jak učeň tu stát
na křižovatkách zvuků a v barevných spekter
změnách,
vykoupat se v snu bílých pěnách
a tím vším vzkypět, hřát a zrát.

Dříve než usnu k ránu, zkoušce se podrobím:
tenkým sluchem se zavěsím na vše, jemně,
jemně,
naučím duši svou dýchat jako země
věčnem, životem, záhrobím . . .

TYS KRÁSNÝ A TEPLÝ MĚSÍC ZÁŘÍ . . .

Tys krásný a teplý měsíc září. Noci svítíce
se dívají do oken otevřených a v ložnice.
A ještě bouře jsou a rozkvétají růže,
sestárlý člověk svým utrpením zázračně rozkvést
může.

Tys přelaskavý měsíc září. Ty plýtváš zlatem,
i dary dáš prázdným rukám, dukát za dukátem.
Vlak stojí v samém zlatě křů a stromů.
Pojedem, kdo máš domov a vrátíme se k svým,
domů.
Zas budeme hosty města a na učení tu
zbudeme životu.
Jsme připraveni? Jsme tvrdí dost k smíchu a
k vzlykotu?
Školáci vezou si do Prahy zázračně ruměnné tváře
a pod ovocem a chleby své tenké slabikáře.
Zřím, za nimi samo že září vskočilo s lovci
v kupé,
psi pod lavicí si lehli uhonění, vlak supe.
Ušaté zajíce, v kožichu krev a kropenaté koroptve
a jabka z košů a hrušky se rdíti zří oko tvé'

v tom klubku lidí na chodbách, kupé, průvanu
dveří
a v oknech, v nichž hluboký les se chladivě šeří,
tvé nozdry sílu ozonu samot vzdálených vyssály
z těch lovců, teplého září a z psů, již dřímali.

Ne, nebyl již dávno za dnů tak slunný, v nocích
tak krásný
rok tisíc devět set devatenáct. To rok je šťastný.
Vzduch zraje ovocnou vůní, i v sadech moh'
bys čísti
jak světlé noci jsou kouzelné v opadalém listí.
Kéž přesvědčil bych se, že i v mém sadě tak
se daří
všem ovocným stromům a že je také laskavé
ke mně září.
Leč kdyby mne viděli v minulost sady jít
opadanými,
tu řekli by, nač se vracet? A srdce by zranili mi.

Tam na holé zdi mé hrozny zlatě modrého vína
uzrály snad dříve, než přišly mlhy a deště října
a vše snad je zaraženo předčasným čekáním
a že už jdu, víno voní, již k němu se překlánim.
Snad odvážím se a hrozen nabídnu těm, kdož
věrni mi zbyli?
Neb raděj má shníti? Snad už jim nebude milý?
Snad nebude smutno, když shoří sám v sobě
plamen bílý?

SVÍTÍCÍ VES.

Já svítím, vzpamatuj se. Svítím, svítím,
ves mladosti mé z dálky zpívá si.
Podzimním celá umočena kvítím
si svítí v nečasy.

Já svítím, zpívá krčma u silnice
a nad ní ořech skřípe vysoký.
Podzimní větry dují hlaholíce
a lkají potoky.

Já svítím, opakují drobná okna,
ořechy sráží vítr říjnový.
A před krčmou pruh silnice spí mokna,
déšť pleská syrový.

Krčmářské dcerky vzpomeneš-li mani
a bujných přátel mladých dní —
to svítí ze vsi lásky objímání,
i obejmutí poslední.

A vzpomeneš-li, kterak plakávala
tak denně pro nic za nic, pro mládí,
se štěpů jabka vichrem kterak padávala,
pes štěká, prozradí.

Jak měla drobné, bílé, krotké ruce
a zraky anděla.
Jak v ruce Evy jablka tak prudce
a divně voněla.

TICHO CHVÍLE.

V tvé duši zraky moje vidí
krajinu, oblohu a lidi
zastřené smutkem, v chladném vanu,
když stměl se večer seveřanů.
Kouzelná svítilna tvé duše
se tmí též mlčením, v šeď tuše,
a stesk i můj i tvůj se pojí
v jedinou bolest. Ač se hojí,
přec stále živý ručej kvílí,
jak v houšti lesní v noční chvíli,
kde vstavač, kapraď naslouchá mu.
Znáš ticho, jako v prázdném chrámu?
Jen rtové žízní unavení
se časem schýlí ku prameni.

KLIDNÉ SRDCE.

Žeraví podzim ve žloutnoucích tónech lesa,
klid slunce chladný důvěry má smích.
Mé srdce pevné dnes je, věří, nepoklesá,
necítím o nic bázně v prsou svých.

Když staletí jsi život miloval, tož z žití
tě nikdo nevyrval a nevyrve.
Tak citliv jsi, že každou ránu srdce cítí,
tak hrdý jsi, neb chceš jak dříve: své.

Jde s tebou ticho světnic, v plenkách na kolébce
kde dítě dříme, slunce plodonosný šíp.
A kolébavka, kterou nad ním matka šepce,
jest žití budoucího nejkrásnější slib.

Vsím, městům svým a potokům a lukám, hájům
já slyším zevšad písně svého mládí pět,
a lásku k dřevním památkám a užším krajům
mluviti echy zvyků dávných let.

TEN TEPLÝ VEČER...

Ten teplý večer vždy po vůni, pozdravu, po
úsměvu
jak bytost živá když přichází na návštěvu,
své vůně rozleje, nejistoty své rozpačité,
své vyřídí pozdravy a poslané vzkazy skryté.
Ten teplý večer, nad zahradami když vše kvete,
dá tušeným květům vonět, jež v oblohy modro
vseté,
to líbezné sečkávání soumraku mlčenlivé,
kde na horách ještě se světlí, tma dole nastává
dříve
a usazuje se, proniká vším, že přítomna je
i hovorům naším i nedbalosti, v němž pohodlí
zraje.

Že umí se měsícem dívat a hvězdami, nepřekáží,
že dýmá komínem sousedsky, člověk jak naivní,
blaží,
vždy přijde a zvyklý jak drahý host dlouho
u nás sedí,

jen mlčí, klid velký v nás posiluje už tím, jak
hledí,
a komínem dýmá, jak z dýmky soused známý
a starý,
jenž při odchodu se vytrácí lehkým dechem páry,
že nevíš, jak odešel, kudy kam, v které chvíli.
Až když tě pozdní hodiny noční zamrazily.
A z pastviska zmlklého kouří se půlnoční mlha,
jíž všecko, i obzor i les i srdce tvé pojednou
zvlhá . . .

KDY UŽ JSEM NEPOTKAL POUTNÍKA, VONÍCÍHO LESEM?

Plnost jarního večera křísí tóny světla,
hlubší se nebe zdá a v ulici stromy dýší.
Na okně geranie z lístků zelených zkvětla.
Vzpomínám vesnických oken, květinami se výší.
Kdy už jsem neviděl modré chrpy očí
vesnických žen, jež schýleny studní nad okovem,
plavým dobytkem zvlnit se stráně na úbočí,
kdy už jsem nezaslech' kukačku, ztemnělým,
hlubokým plesem
slunce se koupat, rozehrát vlny stříbrným
chvěním,
kdy už jsem nepotkal poutníka, vonícího lesem,
s očima plnými blesků, luk světlem, vod
zrcadlením?

DŘÍV NEŽ TĚ MĚSTO VZBUDÍ . . .

Dřív, než tě město vzbudí, jeho křik a shon,
vozů a tramwayí skřipot, chrámů a klášterů zvon,

dřív než tě upomene hodin temný ráz
na povinnosti i sliby, dřív u tebe budu než
čas . . .

První vždy přijdu k tobě, kdy po snu se v duši
dní.
Třeba jak vzpomínka pouhá, jež sladce zneklidní.

Třeba jak závan květů, tón houslí, šust lyšaje.
Jako moc kouzelných slov, jíž obraznost živa je.

Povinu se ti jak pěšina rovinou travnatou,
mateřídouškou tě pozvu a jahodou šťavnatou.

Budu ti bezpečný, jako dům břečťanem ovitý,
v zahrady zírající, v kraj obilím rozlitý . . .

A já? Tkáň rozpracovaná vždy budu tvou
myslí tkán,
zlatou i temnou nití dnů tvojich prošíván . . .

BÁSNÍKOVY HOUSLE.

Kdys dlouho jsem probloudil zášeřím tajemných
doubravin.
Tak dlouho jsem na zázrak čekal, na kouzla
nočních chvil.
Leč nenašed' stříbrné kapradi, když můj uhýbal
stín,
tam na hládi studánky, po tvrdém skutečnu
zatoužil
a po dnech jsem skutečných volal a výbojném
zápasu sil.
Já s životem rval se. A všecko mé lačnosti
uhýbalo
jak slzy mé vysoušel vítr, jak slunce je vylíbalo.
Rok po roku učitel přísný se nespokojen střídal,
mé úspěchy a chyby dnem, nocí sčítal a zvídal.
Chtěl prostory oživovat bych, mlčící kolem kol
a dýchat v ně život svých snů, svou radost a
svůj bol.
Mé mládí v tom prchalo, mužství, i blížilo se stáří
belhavým krokem: to minulo Života slunečné
záři.

Mně zdálo se na cestě života, jejíž cíl v dáli
se temněl:
Být Bohem obdarován, mít, nikdo co nežil,
co neměl.

Co duše tak žádala si, bůh vytrvalosti se zvedal
z obláčků vzešlých nad ní a děl: já roky tě
hledal
a teď jsi si vysloužil nástroj, dálka jímž oživí
hluchá,
mé housle, jimž struny dáš z krvavých pavučin
svého ducha...
I vzpomněl si na mne milostí svou. Dnů
prošed rájem,
já bohatým stal se žebrákem, s houslemi belhal
se krajem
a takové byly, že radostmi bolestí lidských
v nich úpěl chor,
a ze živých málokterý jim rozumět pospíchal tvor.
Teď bohat jsem. Za mnou už zavíral život
závory zahrad,
bez plodů již stromy a obydlí zavřeny, kde
bych měl zahrát,
leč na sklonku samém sladce tak začal mi život
téci,
že pro potěšení hrál jsem si, křísil mrtvé věci
a nevšímán, v blaženosti té v středu zvířat a dětí
jsem dočkal se kýžené smrti, jež v život věčný
letí...

POHANSKÉ SLOKY V DEN ČARODĚJNIC.

Dnes v osvobozeném kraji
jde jaro lukami, lesy, poli a háji.

V den předkvětnový se zdá mi,
že mluví zem k člověku nocí ztemnělou.
Že všecko tancem a hrami
a řečí rozchvělou
hor s dálkami, stromů s travami na mezi dole.

Zas bůžkové rodní tančí tam v kole.
Hle, pod lipami s žínkami skvrny zřít bílých koní,
vše zdupanou loukou tmí se a voní a voní.

Jsem volný, jsem nezajat, nespím, toť radostné
vzkříšení.
Mně zdá se, že cizí zřím prchat bohy
tam hájem dubů a hlohů v stišení,
zbroj mizet, jich přilby a břeskné jich navždy
zmlkat rohy.

Kraj světly hoří. Však navždy se přistěhovala,
to bůžků se domácích vracela rodina, rozvátá
světem.
My otvíráme jim dokořán statků vrata.
Jak rozdováděná byla, jak pochodně vyhazovala,
dnes, po spaní tisíciletém
ta bohů, bůžků a skřetů cháska odpočatá.

PÍSEŇ DÍTĚTI.

Tvé lidství má tak útlé lupínky,
zelené listy sotva vzpučelé,
nekvete dosud, ale anděle
v tom jarním světle cítím křídly vát,
tvé lidství kříček má tak chudinký,
však chce už k slunci, chce už rozkvétat.

Nekvetlo dosud, severní ho stín
a zdi ho dusily, dny přešlé, zbabělé,
nekvetlo dosud, ale andělé
již váli křídly v jeho tušení
a vůně sladká budoucích všech vín
spí v něm, slyš, žvatlá v srdce bušení.

Tvé lidství barbarstvím se proklestí.
Je ještě bez cíle a účele,
nekvetlo dosud, ale andělé
jej dobří chránili, že počne kvést.
Najednou z rána zřím je rozkvésti,
to po noci, jež byla plna hvězd.

OD BOŽÍHO RÁNA.

Janu Bartošovi.

Od božího rána
slunečná zlatá vše brána.
Řeka světla a ticha
teče a mezi olšemi dýchá.
Přes domek u lesa, louky a sad
zlaté brány oblouk je rozepjat.
Chasníci s děvčaty sedli v stráni
vystrojeni k hostině lásky a k odevzdání.
Kukačka kuká. Petrklíče v zlato se taví.
Nedělní odpoledne. Zelené podušky trávy.
Skály s šedým mechem a ještěrkami
lesknou se v slunci jak poseté drahokamy.
Nevidět vsi, jen zlatá brána
slunečného dne dokořán zotvírána.
Horce šeptají trávy a keře a stromy,
zvuky hasnou a v tichu se lomí.
Nad řekou světel jak nehnutě nad lovišti si loví
lovec smrti či života. A loví, loví . . .

PODZIMNÍ VĚTRY.

Veselost mi lebku spíná
lehkým šumem jako z vína,
slyší sluch, zří oko lehce,
srdce skok — a ustat nechce.
Oblak, větrů, světel změna,
lehká, rozdechnutá pěna.
Plachty loděk vystupují
z modra řeky, z nebe, plují.
Psíky čechrá na nábřeží
vítr, zdvihá se, hned běží.
Bílé sukně žen se tulí
k tělům, větry provanuly
slunná místa, listí, trávu,
skočným zpěvem plní hlavu.
Tanec lupení, hle, zlatý!
V ostrém větru západ vzňatý.
S moudrým okem městské děti
v hadříčkách se cítíš chvěti,
ubíhat a hladověti...

CO SLUNCE NA KVĚTINÁCH ČASNĚ VSTALO . . .

Co slunce na květinách časně vstalo
a z okna pruhem žhnulo na stěně,
vše krátce zveselilo, zarděně
a zablabolilo, polibek dalo,
a pohaslo, jak smeklo se mi s víčka.
Takové ticho ranní návštěvy,
a takový spěch, dech jen, záchvěvy . . .
Kdo celým světem projde, sotva vyčká.

A poznávám, tím tichem nezmýlen,
že čekám vždy tu slunečných dnů něhu,
že cesta ke mně nezapadla v sněhu,
že na životě lpím, že byl jsem posílen.

KLID.

Tak průhledný podzim, tak modrý je vzduch,
jal bezlisté stromy chlad.
Vším usínající mluví Bůh:
Hle, pokořil jsem se rád.

Jsou nahá pole zjizvena,
svých podzimů radostných
již nevědoma jsou, smířena
v pláč větrů žalostných.

Strom o svém ovoci již,
že bylo kdys, netuší.
Tu někdo byl, připravil, víš,
vše o srdce, o duši.

Dnes s odřeným panákem u nohou
jsem děti zřel hrát si a mlčeti.
Já v marnosti všeho pýchu svou
též viděl shořeti.

PÍSEŇ.

Hvězd zpívalo stříbro o shledání duši
tolika šípy do krvava proklátých.
Kořistí pýchou zmatení neslyšeli, hluší.
Smrt objímali rameny do dálek rozpjatých.

A život krátký stál v pláči svojich u pramenů,
ty unikaly a v kleteb se měnily tragický dar
a takto roztříštěny o skály v krvavou pěnu
v nich rozplývaly se v zoufale vyčítavý var:

Až zítra dobrotu srdce svého dáš za dobrotu,
jen od duší, věcí všech ji pokorně, vroucně ber.
Dne poslechneš-li mstivou, bolestnou, kořistnou
hmotu,
již nikdy se neshledáš s hudbou nebeských sfer.

JE TŘEBA VŠEMU SMILOVÁNÍ.

Je třeba všemu smilování
co malé, ustrašené prosí.
Co lidské je, co bolest nosí.
Co vyčísti lze v bílé skráni.
Jsou plny světla tvoje řasy,
s moudrostí zápasících hříchů.
A z tvého bouřlivého smíchu
já vím, jak hořce plakala jsi.

SRDCE.

Na srdci nám dlouho neležívá sníh.
Na srdci nám slunce dlouho neprodlévá.
Svadlým listím v nocích podzimních
nechřestívá dlouho jeho réva.
V plamenech a v chladech svých se tráví.
Zralé tíží svou chce spadnout v květ a trávy.
Soumrak na něm stín svůj zanechal,
noc svých temnot hvězdy promodrává.
Jarních ledů na něm tají tříště.
Nikdy nemoh' zardousit je žal.
Tlukotem svým dlouho se již prokopává
v tvůrčích světel božské prabydliště.

VEČERNÍ ODPOČINEK.

Líbezný je soumrak. Květinami
ulichocen v stínech domu kout.
Mlhy objaly se nad vodami,
neslyšet dne ubíhavý proud.

Hlava jak by hlavu hledala si,
ruka ruku, jak by sedala
důvěra tu sblíženými hlasy,
duše jak by duši hledala . . .

MYŠLENKY PŘED HROBKAMI POSLEDNÍCH KRÁLŮ.

Tu ze slibů a zrad již zříš jen králů kosti.
Jen málo lásky z chladné k lidem vzdálenosti.
Ze lživé nádhery a ze smrtelné nudy
a ze smutků a pletich drobných žen
i z intrik šlechtických a msty, již spřádal
chudý,
čas v přerod svůj je pohřížen.

Znal každý z těchto odcizených králů,
jenž nerosť z radostí a nezrál z něčích žalů
jen lásku nenávistnou, která obklíčila
a za pohrdání a za nudu
za lživou nádheru, jež nakradena byla,
mu upřádala útky osudu.

Kde korunou smýkáno povrženou,
když dvory trávou zarůstají, jara v květy ženou,
být králem posledním se nikdo neodváží
v krvavém hermelínu komedii hrát.
Král mocí z boží milosti tě neoblaží.
Teď víš už, za koho žít a proč umírat.

ZPĚV ÚTĚCHY.

Sníh těžký dlouho ležel na zemi
a na větvích, jež zlomil.
Tak nad našimi ležel dušemi
dnů strašný omyl.

My za hlasem šli, jeho za stopou
zklamání hrůz a hoře,
my krvavou tou přešli potopou,
přepluli rudé moře.

Stesk všude po ztracených z hlubin zněl,
však ztroskotanců vraky
se vracely a k stožáru, jenž čněl,
se upíraly zraky.

Co ztratil muž, co žena pohřbila,
to nesmírné je hoře,
jak hora vysoká to mohyla,
tak širé jako moře.

Z toho co zbylo, z díků, úsměvů,
ze stisku plachých rukou
ať v hoři najdeš, duše, úlevu,
ať srdce nově tlukou

a hlasy láskou větší zvolají,
ať naděj naděj vzývá,
ať duším volno je, jak po kraji
když všecko kvete, zpívá.

V tajemné dílně zas tě rodí čas,
ten dělník revoluční,
jistotou lepší zradovati nás,
kdo života jsme učni.

Ať probiješ se zase pomalu
k své duši vlastní zoří,
jen z vlastní radosti a ze žalu
se nový svět zas stvoří.

A dáš-li bratrsky, když ve svět jdeš,
jen jedno zrnko chudé,
svět oprostíš, neb zlo když v sobě vypleješ
i tebou lepším bude.

A dobrým bude-li, ty spasen smyješ též
hřích zaviněných rovů
a vše co ztratil jsi, jen tenkrát nabudeš,
když budeš věřit znovu.

OBSAH.

Krvácející bratrství.

---

*) Napsán 24. dubna 1917 bezprostředně po prvé ruské revoluci. Zabaven v „Národu“ ze 3. května 1917. Následovalo předvolání obsílkou: K. k Landwehrdivisionsgericht in Prag G. Z. Dst 570 17. Předmětem bylo uveřejnění básně v „Národě“ z 3. května 1917. Ale za nedlouho došlo vyrozumění: In der Strafsache wegen Verbrechens nach § 58c Stg. werden sie hiemit verständigt, dass das Ermittlungsverfahren über Anordnung des zuständigen Kommandanten infolge der Allerhöchsten Amnestie Gemäss § 3. Abs 2. M. St. G. O. eingestellt wird.

Prag am 12. Juli 1917. Podpis nečitelný.

**) „Chci, aby náš prapor rudě vlál“. Již ze smyslu a stylisace je jasno, že báseň myšlena jako duševní revolta proti vykořisťování spisovatelů (všech politických stran) nedostatečným honorováním, zcela nepřiměřeným k ziskům dle časových poměrů. Tento řádek nebyl tedy myšlen úzce třídní politikou, jinak by musil zníti: „Chci aby náš rudý prapor vlál“.

Rozjímání ranní i navečerní.

Strana

